

EA European co-operation for Accreditation

EA Europejska Współpraca w dziedzinie Akredytacji

Numer publikacji **EA-6/03 M: 2022**

**Dokument EA
dotyczący akredytacji
jednostek
weryfikujących
do celów dyrektywy EU
ETS**

CEL

Niniejszy dokument został przygotowany przez grupę roboczą pod kierunkiem Komitetu EA ds. Certyfikacji w ramach European co-operation for Accreditation (EA) w celu ułatwienia zharmonizowanego podejścia do akredytacji jednostek weryfikujących zgodnie z dyrektywą EU ETS 2003/87/WE wraz ze zmianami oraz rozporządzeniem Komisji (UE) 2018/2067 w sprawie weryfikacji danych i akredytacji weryfikatorów (Accreditation & Verification Regulation, AVR).

Autorstwo

Publikacja została przygotowana przez grupę roboczą Komitetu EA ds. Certyfikacji.

Język oficjalny

Niniejsza publikacja może być tłumaczona na inne języki stosownie do potrzeb. Angielska wersja językowa jest wersją rozstrzygającą.

Prawa autorskie

Właścicielem praw autorskich do niniejszego tekstu jest EA. Tekst ten nie może być kopiowany w celu odsprzedaży.

Dalsze informacje

Dalsze informacje dotyczące niniejszej publikacji można uzyskać w Sekretariacie EA: secretariat@european-accreditation.org

Aktualne informacje znajdują się na stronach internetowych: <http://www.european-accreditation.org>

Kategoria:	Dokumenty proceduralne członków EA-6/03 jest dokumentem obowiązkowym
Data zatwierdzenia:	27 kwietnia 2022 r.
Data wdrożenia:	Bezzwłocznie Niniejszy dokument powinien być wdrożony dla wszystkich działań weryfikacyjnych w ramach EU ETS.
Okres przejściowy:	Brak

Uzupełnienie Polskiego Centrum Akredytacji

Oryginał dokumentu:

*EA-6/03 EA document for accreditation of Verification Bodies for the purpose of EU ETS Directive;
June 2022 rev05*

Tłumaczenie wykonano w Polskim Centrum Akredytacji, 31.08.2022 r.

www.pca.gov.pl

Tekst tłumaczenia nie może być kopiowany w celu sprzedaży.

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA	4
1. WPROWADZENIE	5
2. POWOŁANIA NORMATYWNE	5
3. TERMINY I DEFINICJE	5
4. ZASADY	6
5. WYMAGANIA OGÓLNE	6
6. KOMPETENCJE	7
7. KOMUNIKACJA I ZAPISY	9
8. PROCES WALIDACJI LUB WERYFIKACJI	10
9. ODWOŁANIA	19
10. SKARGI	19
11. WALIDACJE LUB WERYFIKACJE SPECJALNE	19
12. SYSTEM ZARZĄDZANIA	19
ZAŁĄCZNIK A – BEZSTRONNOŚĆ I NIEZALEŻNOŚĆ (NORMATYWNY)	21
ZAŁĄCZNIK B – PLAN WERYFIKACJI – SZCZEGÓŁY (NORMATYWNY)	22
ZAŁĄCZNIK C – NAKŁAD PRACY NA POWTÓRNĄ WERYFIKACJĘ TEJ SAMEJ INSTALACJI (INFORMACYJNY)	25
ZAŁĄCZNIK D – CZYNNIKI UWZGLĘDNIANE W USTALANIU PRZYDZIAŁU CZASU I ZAKRESU POBIERANIA PRÓBEK DANYCH (NORMATYWNY)	27
ZAŁĄCZNIK E – NIEPRAWIDŁOWOŚCI I NIEZGODNOŚCI (INFORMACYJNY)	29
ZAŁĄCZNIK F – PODEJŚCIE DO ZAPEWNIENIA POKRYCIA ZAKRESU W PRAKTYKACH OBSERWACJI I PRZEGLĄDU ZAPISÓW PODCZAS OCENY JEDNOSTEK WERYFIKUJĄCYCH EU ETS (NORMATYWNY)	32
ZAŁĄCZNIK G – DOKUMENTY POWOŁANE (INFORMACYJNY)	36

PRZEDMOWA

Niniejszy dokument został opracowany przez grupę roboczą pod kierunkiem Komitetu EA ds. Certyfikacji w ramach European co-operation for Accreditation (EA) w celu ułatwienia zharmonizowanego podejścia do akredytacji weryfikatorów zgodnie z EN ISO 14065:2013 „Gazy cieplarniane – Wymagania dla jednostek prowadzących walidację i weryfikację dotyczącą gazów cieplarnianych do wykorzystania w akredytacji lub innych formach uznawania” oraz rozporządzeniem Komisji (UE) 2018/2067 w sprawie weryfikacji danych i akredytacji weryfikatorów (AVR).

Struktura niniejszego dokumentu jest zgodna z zawartością i strukturą EN ISO 14065:2013.

Uwagi:

- 1) Niniejsza aktualizacja dokumentu EA-6/03:2013 obejmuje uaktualnienie dotyczące rozporządzenia Komisji (UE) 2018/2067 (AVR), nowy punkt 8.4-4 „Proces weryfikacji związany z zakresem 98” oraz nowy Załącznik normatywny F „Podejście do zapewnienia pokrycia zakresu w praktykach obserwacji i przeglądu zapisów podczas oceny jednostek weryfikujących EU ETS”.
- 2) Kolejna aktualizacja jest przewidziana na 2022 r. Dokument zostanie uaktualniony o informacje dotyczące EN ISO/IEC 17029:2020 i EN ISO 14065:2021.

Niniejszy dokument powinien być stosowany przez krajowe jednostki akredytujące, które oceniają i akredytują jednostki weryfikujące, co oznacza formalne wykazanie ich kompetencji i niezależności w wykonywaniu weryfikacji zgodnie z wyspecyfikowanymi wymaganiami EN ISO 14065:2013 oraz AVR.

Słów „powinien; należy¹” użyto w niniejszym dokumencie do wskazania tych postanowień, które, odzwierciedlając wymagania AVR, rozporządzenia w sprawie zasad przydziału bezpłatnych uprawnień (Free Allocation Rules, FAR) i rozporządzenia w sprawie monitorowania i raportowania (Monitoring & Reporting Regulation, MRR), są obowiązkowe. Słów „zaleca się²” użyto w niniejszym dokumencie do wskazania wytycznych, które, chociaż nie są obowiązkowe, zostały przedstawione jako uznany sposób spełnienia wymagań, jak w przypadku opublikowanych wytycznych Komisji Europejskiej (KE).

Zaleca się wykorzystywanie wytycznych i szablonów opracowanych przez Komisję Europejską, które chociaż nie są prawnie obowiązujące, są uważane za uznane sposoby spełniania wymagań AVR i istotne narzędzia do osiągnięcia i zapewnienia harmonizacji.

Weryfikatorom, których systemy pod jakimś względem nie stosują się do niniejszego dokumentu lub wytycznych i szablonów opracowanych przez Komisję Europejską może być udzielona akredytacja, jeśli potrafią wykazać, że ich systemy są z nimi zgodne w równoważny sposób. Nie zwalnia to jednak jednostki weryfikującej z obowiązku spełnienia wymagań EN ISO 14065:2013 oraz AVR.

¹ Przypis PCA: W oryginale używane jest słowo „shall”.

² Przypis PCA: W oryginale używane jest słowo „should”.

1. WPROWADZENIE

Niniejszy dokument EA powinien być stosowany przez krajowe jednostki akredytujące do oceny jednostek weryfikujących, prowadzących weryfikację objętych zakresem ich akredytacji rocznych raportów na temat wielkości emisji gazów cieplarnianych, raportów dotyczących tonokilometrów, raportów dotyczących danych podstawowych, raportów dotyczących danych nowej instalacji lub raportów rocznych dotyczących poziomów działalności, zanim zostaną przedłożone właściwym organom.

Celem niniejszego dokumentu jest promowanie zharmonizowanego spójnego podejścia pomiędzy krajowymi jednostkami akredytującymi wykorzystującymi kryteria dotyczące jednostek weryfikujących i prowadzącymi ocenę jednostek weryfikujących w ramach EU ETS.

Niniejszy dokument powinien być stosowany przez krajowe jednostki akredytujące w ocenie zgodności jednostek weryfikujących z załącznikiem V do dyrektywy 2003/87/WE wraz ze zmianami oraz AVR, zawiera jednak również informacje dla jednostek weryfikujących odnośnie do tego, jak przygotować i przeprowadzić różne działania weryfikacyjne w ramach EU ETS.

Jednostki weryfikujące, które chcą weryfikować dane podlegające art. 10a dyrektywy EU ETS 2003/87/WE, tj. prowadzić weryfikacje wymagane w celu uzasadnienia zmian w raportach dotyczących danych podstawowych, raportach dotyczących danych nowej instalacji i raportach rocznych dotyczących poziomów działalności, powinny być akredytowane w odniesieniu do EN ISO 14065:2013, a ich zakres akredytacji powinien zawierać zakres 98 (AVR, załącznik I). Weryfikacja w zakresie 98 może być prowadzona wyłącznie w sektorach (od 1 do 9 oraz 12) objętych zakresem akredytacji jednostek weryfikujących.

Działania weryfikacyjne w ramach EU ETS są czynnościami auditu technicznego bardziej zbliżonymi do auditu informacji i danych niż do auditu systemów zarządzania. Charakter tej pracy wymaga transparentnych, niezależnych zabezpieczeń na wszystkich etapach planowania i wykonywania zlecenia weryfikacji.

Struktura niniejszego dokumentu odpowiada numeracji rozdziałów EN ISO 14065:2013. Jeżeli podany rozdział nie zawiera dodatkowego tekstu, oznacza to, że nie ma dodatkowych wymagań lub wytycznych w stosunku do zawartości danego rozdziału EN ISO 14065:2013 i innych stosownych dokumentów, w tym AVR, Wytycznych Komisji Europejskiej i IAF MD 6.

Wymagania EN ISO 14065:2013 i AVR mają zastosowanie, chociaż nie są powtórnie przedstawione w niniejszym dokumencie.

2. POWOŁANIA NORMATYWNE

Brak dodatkowych wymagań lub wytycznych.

3. TERMINY I DEFINICJE

do celów niniejszego dokumentu EA z załącznikami, powinny mieć zastosowanie definicje podane w dyrektywie EU ETS, AVR, FAR i MRR, oraz następujące definicje:

- a) '**Dyrektywa EU ETS**' oznacza dyrektywę 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniającą dyrektywę Rady 96/61/WE, wraz z ostatnimi zmianami wprowadzonymi dyrektywą (UE) 2018/410 (z 14 marca 2018 r.).
- b) '**EGD I**', AVR Explanatory Guidance Document No 1 opracowany przez Komisję Europejską.
- c) '**Instalacja**' jest zdefiniowana w art. 3 ust. e) dyrektywy 2003/87/WE.
- d) '**KGN II(1-n)**' AVR Key Guidance Notes opracowane przez Komisję Europejską.
- e) '**Rozporządzenie ustanawiające rejestr**' oznacza rozporządzenie Komisji (UE)

nr389/2013 z dnia 2 maja 2013 r. ustanawiające rejestr Unii zgodnie z dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, decyzjami nr 280/2004/WE i nr 406/2009/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylające rozporządzenia Komisji (UE) nr 920/2010 i nr 1193/2011.

- f) **'Sprawozdanie z weryfikacji'** oznacza zewnętrzne sprawozdanie z weryfikacji, które prowadzący instalację jest zobowiązany przedłożyć wraz z rocznym raportem na temat wielkości emisji gazów cieplarnianych i raportem dotyczącym danych podstawowych, a operator statku powietrznego jest zobowiązany przedłożyć wraz z raportem dotyczącym tonokilometrów, jak określono w punkcie 8.4-6.
- g) **'Jednostka weryfikująca'** oznacza osobę prawną lub inny podmiot prawny wykonujący działania weryfikacyjne. (Uwaga: terminem stosowanym w AVR jest „weryfikator”.)
- h) **'Potwierdzony'** – termin stosowany w dyrektywie EU ETS, załącznik V, punkt 3, który w kontekście niniejszego dokumentu jest rozumiany jako 'zweryfikowany'.

4. ZASADY

Brak dodatkowych wymagań lub wytycznych.

5. WYMAGANIA OGÓLNE

Struktura organizacyjna jednostki weryfikującej i jej procedury zapewnienia jakości powinny być takie, aby wspierać uczciwość, niezależność i bezstronność jednostki weryfikującej i jej działań.

5.1 Status prawny

Brak dodatkowych wymagań lub wytycznych.

5.2 Zagadnienia prawne i wynikające z umowy

Sprawozdanie z weryfikacji powinno być wydane przez akredytowaną jednostkę weryfikującą, która ma umowę z prowadzącym instalację lub operatorem statku powietrznego.

5.3 Zarządzanie i zobowiązania kierownictwa

Jednostka weryfikująca powinna zidentyfikować najwyższe kierownictwo (np. osoby, grupę, zarząd) posiadające odpowiednie uprawnienia i ponoszące odpowiedzialność za wymianę informacji z jednostkami oceniającymi zgodność oraz krajowymi jednostkami akredytującymi.

5.4 Bezstronność

5.4.1 Zaangażowanie w bezstronność

Jednostka weryfikująca powinna działać bezstronnie, być niezależna oraz unikać niemożliwych do zaakceptowania konfliktów interesów zgodnie z wymaganiami Załącznika A do niniejszego dokumentu i wymaganiami w art. 43 AVR.

5.4.2 Unikanie konfliktu interesów

Okoliczność, że jednostka weryfikująca zatrudnia do prowadzenia działań weryfikacyjnych personel, o którym wie, że udzielał konsultacji, dostarczał wsparcia inżynierskiego lub technicznego organizacji podlegającej ocenie powinna być uważana za duże zagrożenie bezstronności.

Jeżeli jednostka weryfikująca zatrudnia personel, który wcześniej udzielił klientowi konsultacji lub wsparcia technicznego, lecz nie w odniesieniu do asercji GHG, powinna umieć wykazać poprzez ocenę ryzyka związanego z bezstronnością i wdrożenie odpowiednich środków nadzoru minimalizujących ryzyko konfliktu interesów, że może przeprowadzić weryfikację dla danego klienta bez zagrożenia swojej bezstronności.

Racjonalne uzasadnienie i środki nadzoru powinny być w pełni udokumentowane w każdym przypadku.

5.4.3 Mechanizm nadzoru nad bezstronnością

Typowym sposobem spełnienia tego wymagania jest posiadanie komitetu. Jeżeli zostało zastosowane inne rozwiązanie, jego powód powinien być uzasadniony.

Bez względu na to, jaki rodzaj mechanizmu nadzoru nad bezstronnością jednostki weryfikującej został wybrany, zaleca się, aby jednostka weryfikująca zapewniła, że osoby lub program nadzoru:

- 1) jest lub są wystarczająco kompetentne i bezstronne do nadzoru procedur i działań weryfikatora, dla zapewnienia bezstronnego funkcjonowania;
- 2) ma lub mają dostęp do wystarczających informacji, aby umożliwić nadzór;
- 3) jest lub są odpowiednio informowane o swoim zadaniu;
- 4) klarownie raportuje lub raportują swoje ustalenia dotyczące nadzoru.

5.5 Zobowiązania i finansowanie

Jednostka weryfikująca powinna przedstawić informacje, w tym dotyczące ryzyka związanego z działaniami weryfikacyjnymi w ramach EU ETS, które zostały przekazane i omówione z ubezpieczycielem i stanowiły podstawę do ustalenia ochrony ubezpieczeniowej. Krajowa jednostka akredytująca (NAB) nie określa jednak wysokości ubezpieczenia lub rezerw.

6. KOMPETENCJE

6.1 Kierownictwo i personel

Jednostka weryfikująca powinna zdefiniować kryteria kompetencyjne dotyczące wiedzy i umiejętności dla całego personelu pełniącego funkcje związane z zarządzaniem działaniami weryfikacyjnymi i ich wykonywaniem.

Jednostka weryfikująca powinna ustalić metodę ewaluacji kompetencji całego personelu zaangażowanego w działania weryfikacyjne w odniesieniu do ustanowionych kryteriów kompetencyjnych oraz powinna utrzymywać zapisy pokazujące, jak dana osoba wykazała uzyskanie kompetencji kompetentnemu ewaluatorowi.

Doświadczenie, kwalifikacje i szkolenie jako takie nie dowodzą, że dana osoba jest kompetentna, lecz są potencjalnymi ścieżkami zdobycia kompetencji oraz są użyteczne jako wymagania wstępne.

Przed uznaniem danej osoby za kompetentnego audytora wiodącego lub audytora EU ETS, jednostka weryfikująca powinna wykorzystać kompetentnego ewaluatora do monitorowania na miejscu audytora wiodącego lub audytora EU ETS.

Zaleca się, aby w procesie uznawania kompetencji uwzględniono Wytoczne Komisji Europejskiej KGN II.7 Competence of verifiers.

6.2 Kompetencje personelu

Jednostka weryfikująca powinna umieć wykazać wiedzę i umiejętności techniczne do zarządzania pracami weryfikacyjnymi EU ETS dla rodzaju działań, w którym oferuje akredytowane usługi. Stąd, wymagania kompetencyjne dotyczące wiedzy i umiejętności technicznych obejmują wykazanie wiedzy technicznej na temat wymagań dotyczących weryfikacji w zakresach akredytacji podanych w wykazie w AVR, załącznik 1, w tym specyficznych parametrów procesów przemysłowych, technik badań, układów pomiarowych/monitorowania, metodyk obliczeniowych, właściwych wymagań prawnych, itd.

Zaleca się, aby ograniczenia wpływające na kompetencje danej osoby, a zatem jej zdolność do wykonania całego zadania, były zapisane. Zaleca się, aby obejmowało to, na przykład,

działalność w ograniczonym zakresie oraz, jeżeli to konieczne, jakiegokolwiek wymagane dodatkowe ustalenia, np. wsparcie eksperta technicznego lub wyspecyfikowane pośrednie etapy zatwierdzania, które zostaną zastosowane, itd.

Jednostka weryfikująca powinna w regularnych odstępach czasu dokonywać przeglądu swojego procesu uznawania kompetencji dla zapewnienia, że kryteria spełniają wymagania oraz w celu uwzględniania wszelkich zmian lub innych kwestii, które mogą zostać zidentyfikowane w związku z ustanowieniem kryteriów kompetencyjnych w wyniku procesu monitorowania.

6.2.1 Monitorowanie wyników

Wyniki całego personelu zaangażowanego w procesie weryfikacji powinny być monitorowane w celu potwierdzenia kompetencji. Monitorowanie powinno być prowadzone z częstotliwością raz na rok. Jednostka weryfikująca powinna ustanowić najbardziej odpowiednie środki monitorowania stosowne do wykonywanych zadań i ryzyka uzyskania niezadowolających wyników, które mogą wpłynąć na końcowe wnioski z weryfikacji. Powinno to obejmować wstępne monitorowanie na miejscu audytorów wiodących, audytorów i ekspertów EU ETS jako część procesu kwalifikacji; patrz art. 36 ust. 6.

Monitorowanie na miejscu nie powinno być przeprowadzane rzadziej niż raz na 3 lata.

Kompetentny ewaluator powinien mieć co najmniej te same kompetencje co audytor wiodący EU ETS oraz dobrze znać procesy ewaluacji kompetencji jednostki weryfikującej.

Dodatkowo, jednostka weryfikująca powinna mieć proces zapewniający ciągłe szkolenie w celu zapewnienia, że audytorzy wiodący i audytorzy EU ETS oraz cały zaangażowany personel mają wiedzę dotyczącą wszelkich zmian w normach, przepisach, odpowiednich wytycznych i innych wymaganiach legislacyjnych (UE oraz krajowych), stosownie do sytuacji.

6.3 Przydzielanie personelu

6.3.1 Postanowienia ogólne

Jednostka weryfikująca powinna utrzymywać wystarczającą dokumentację zawierającą obiektywne dowody wyboru i kierowania zespołem.

Jeżeli zespół składa się z więcej niż jednego członka, audytor wiodący powinien zapewnić, że określone zadania będą delegowane do personelu kompetentnego do ich wykonywania.

6.3.2 Wiedza zespołu walidującego lub weryfikującego

Brak dodatkowych wymagań lub wytycznych.

6.3.3 Wiedza specjalistyczna zespołu walidującego lub weryfikującego

Zaleca się, aby kryteria kompetencyjne odnoszące się do sektora technicznego jednostki weryfikującej odzwierciedlały aspekty wymienione w Wytycznych Komisji Europejskiej KGN II.7 oraz zaleca się, jeżeli to stosowne, aby dodatkowo obejmowały wiedzę w zakresie co najmniej następujących aspektów:

W odniesieniu do zakresu 98 „Inne działania zgodnie z art. 10a dyrektywy 2003/87/WE”, AVR 2018/2067, załącznik 1.

Ponieważ ten rodzaj działalności ma miejsce w jednym z sektorów zakresu od 1 do 9 oraz 12, zaleca się, aby jednostka weryfikująca zapewniła, że każdy zespół weryfikujący wyznaczony do takiego zadania:

- 1) posiada wszystkie kompetencje podane w wykazie dla danego zakresu (od 1 do 9 oraz 12), w oparciu o art. od 36 do 40 AVR (UE) 2018/2067;
- 2) potrafi wykazać dogłębną znajomość FAR (UE) 2019/331, w tym wytycznych dotyczących zharmonizowanego przydziału bezpłatnych uprawnień do emisji dla EU ETS po 2020 r., na potrzeby weryfikacji raportów dotyczących danych podstawowych i

raportów dotyczących danych nowej instalacji;

- 3) potrafi wykazać dogłębną znajomość rozporządzenia wykonawczego (UE) 2019/1842 na potrzeby weryfikacji raportów rocznych dotyczących poziomów działalności;
- 4) potrafi wykazać dogłębną wiedzę w zakresie zamierzonego normalnego funkcjonowania, konserwacji, ogólnego cyklu produkcyjnego, intensywności emisji wsadów i typowego wykorzystania wydajności instalacji w danym sektorze w porównaniu z informacjami specyficznymi dla sektora;
- 5) jest zdolny ocenić, czy zastosowana efektywność energetyczna lub w zakresie gazów cieplarnianych oraz techniki obniżania emisji są najnowocześniejsze z dostępnych.

6.3.4 Wiedza zespołu walidującego lub weryfikującego w zakresie audytowania danych i informacji

Zaleca się, aby kryteria kompetencyjne w zakresie audytowania danych i informacji odzwierciedlały aspekty wymienione w Wytycznych Komisji Europejskiej KGN II.7.

6.3.5 Szczególne kompetencje zespołu walidującego projekt dotyczący GHG

Nie dotyczy.

6.3.6 Szczególne kompetencje zespołu weryfikującego projekt dotyczący GHG

Nie dotyczy.

6.3.7 Szczególne kompetencje kierownika zespołu walidującego lub weryfikującego

Brak dodatkowych wymagań lub wytycznych.

6.4 Korzystanie z kontraktowych walidatorów lub weryfikatorów

Wymagania w EN ISO 14065, rozdział 6.4, mają zastosowanie także w odniesieniu do ekspertów zewnętrznych.

6.5 Zapisy dotyczące personelu

Zapisy dotyczące personelu powinny wskazywać kompetencje każdej osoby do wykonywania różnych działań weryfikacyjnych, w tym rodzaj działań, jak określono w załączniku I AVR.

6.6 Podzlecenie

Akredytacja według EN ISO 14065 dla odnośnego zakresu weryfikacji zgodnie z AVR, załącznik I, udzielona przez krajową jednostkę akredytującą funkcjonującą zgodnie z WE/765/2008, jest jednym ze sposobów spełnienia wymagania dotyczącego niezależnych dowodów dostarczanych przez jednostkę świadczącą podzlecane usługi.

7. KOMUNIKACJA I ZAPISY

7.1 Informacje dostarczane klientowi lub stronie odpowiedzialnej

Brak dodatkowych wymagań lub wytycznych.

7.2 Komunikowanie odpowiedzialności klientowi lub stronie odpowiedzialnej

Brak dodatkowych wymagań lub wytycznych.

7.3 Poufność

Brak dodatkowych wymagań lub wytycznych.

7.4 Informacje dostępne publicznie

Jednostka weryfikująca powinna udokumentować, uaktualniać w regularnych odstępach czasu i udostępniać w publikacjach, na mediach elektronicznych lub w inny sposób, lub na wniosek:

- 1) informacje dotyczące akredytacji w ramach której(-ych) weryfikator prowadzi działalność;

- 2) opis procesu weryfikacji, w tym zasady i procedury wydania lub odmowy wydania sprawozdania z weryfikacji.

7.5 Zapisy

Zapisy powinny być utrzymywane przez jednostkę weryfikującą przez co najmniej 10 lat po zakończeniu rocznego cyklu weryfikacji. Ma to zastosowanie nawet w przypadkach, w których nie prowadzi się dalszej weryfikacji.

8. PROCES WALIDACJI LUB WERYFIKACJI

8.1 Postanowienia ogólne

Jednostka weryfikująca powinna przeprowadzić proces weryfikacji raportu na temat wielkości emisji, raportu dotyczącego danych podstawowych, raportu dotyczącego danych nowej instalacji, raportu rocznego dotyczącego poziomów działalności lub raportu dotyczącego tonokilometrów dla każdej instalacji lub operatora statku powietrznego, których raport podlega weryfikacji prowadzonej przez jednostkę weryfikującą. Pobieranie próbek w ramach grupy instalacji lub operatorów statku powietrznego nie jest dozwolone ponieważ nie dostarczy wystarczających, odpowiednich dowodów jako podstawy do wydania sprawozdania z weryfikacji na poziomie instalacji lub operatora statku powietrznego.

Proces weryfikacji jest cyklicznym procesem, który powinien obejmować wszystkie kroki wymagane w AVR, rozdział II. Wszystkie kroki są powiązane; ustalenia dokonane w procesie weryfikacji mogą oznaczać, że weryfikator musi dostosować jeden lub więcej kroków w procesie weryfikacji.

8.2 Działania wstępne

Ocena ryzyka dla weryfikatora (ryzyko biznesowe)

Jednostka weryfikująca powinna dokonać oceny ryzyka dla weryfikatora związanego z podejmowaniem się wykonania pracy zgodnie z wymaganiami. Ocena ryzyka biznesowego powinna być w pełni udokumentowana. Zaleca się, aby ocena wykazała, że jednostka weryfikująca rozpoznała ryzyko biznesowe związane z umową, oraz że opracowała podejście do zadania, które zapewni, że zakres zadania weryfikacji i podany czas będą spójne z zidentyfikowanym ryzykiem. Podejście to powinno być udokumentowane.

Wymagane informacje

Jednostka weryfikująca powinna zapewnić, że prowadzący instalację dostarczył wystarczających informacji, w oparciu o które mogą być potwierdzone zakres i cele zlecenia weryfikacji; patrz AVR, art. 10.

Jednostka weryfikująca powinna zachowywać udokumentowane dowody procesów przeprowadzonych na etapie poprzedzającym zawarcie umowy.

8.2.1 Bezstronność

Brak dodatkowych wymagań lub wytycznych.

8.2.2 Kompetencje

Analiza kompetencji i potwierdzenie zasobów powinny obejmować także niezależnego recenzenta technicznego.

Zapisy powinny być utrzymywane w celu wykazania, że dla każdego zlecenia weryfikacji przeprowadzona została analiza kompetencji oraz wybrany został kompetentny zespół weryfikujący.

8.2.3 Umowa

8.2.3.1 Przegląd oferty

Zaleca się, aby oferta została poddana przeglądowi wewnętrznemu i zatwierdzona przez

kompetentny personel przed przekazaniem klientowi.

8.2.3.2 Warunki weryfikacji w umowie

Zaleca się, aby jednostka weryfikująca określiła warunki weryfikacji w klarowny i przejrzysty sposób.

Jednostka weryfikująca powinna wymagać, aby jej klient ujawnił wszystkie stosowne informacje i dane w celu umożliwienia jednostce weryfikującej wykonania działań weryfikacyjnych.

Jednostka weryfikująca powinna wymagać, aby jej klient umożliwił przeprowadzenie obserwacji działań weryfikacyjnych przez NAB.

Jednostka weryfikująca powinna wymagać w swojej umowie w sprawie weryfikacji, aby klient:

- 1) poczynił wszelkie niezbędne przygotowania do przeprowadzenia weryfikacji i oceny na miejscu, w tym umożliwił zbadanie dokumentacji i zapewnił dostęp do wszystkich stosownych obszarów, zapisów i personelu w celu weryfikacji skarg i ich rozpatrzenia;
- 2) zapewnił, że sprawozdanie z weryfikacji lub jakakolwiek jego część nie będą wykorzystywane w sposób wprowadzający w błąd oraz
- 3) zobowiązał się ujawnić wszystkie wymagane dane i informacje istotne dla weryfikacji.

8.2.4 Wyznaczenie kierownika zespołu

Brak dodatkowych wymagań lub wytycznych.

8.3 Podejście

Brak dodatkowych wymagań lub wytycznych.

8.3.1 Wybór zespołu walidującego lub weryfikującego

Brak dodatkowych wymagań lub wytycznych.

8.3.2 Komunikowanie się z klientem i stroną odpowiedzialną

Brak dodatkowych wymagań lub wytycznych.

8.3.3 Planowanie

8.3.3.1 Przydział czasu

Jednostka weryfikująca powinna ustalić niezbędny przydział czasu dla każdego zlecenia weryfikacji, dla którego opracowuje ofertę z ceną, oraz powinna uzasadnić i zapisać swoją decyzję. Przydział czasu powinien być zapisany w wewnętrznej dokumentacji jednostki weryfikującej. Jakakolwiek zmiana liczby dni będąca wynikiem negocjacji z prowadzącym instalację lub operatorem statku powietrznego powinna być zapisana i uzasadniona. Jakakolwiek zmiana liczby dni będąca wynikiem ustaleń dokonanych podczas analizy strategicznej, analizy ryzyka lub realizacji planu weryfikacji powinna być zapisana i uzasadniona.

Jeżeli instalacja wnioskuje o zastosowanie metodyki rezerwowej zgodnie z MRR, art. 22, weryfikator powinien także uwzględnić przy ustalaniu przydziału czasu, że weryfikacja musi obejmować coroczne uaktualnienie analizy niepewności.

Dalsze informacje dotyczące czynników decydujących o przydziale czasu można znaleźć w Załączniku D. Zaleca się, aby działania weryfikacyjne były planowane dla zapewnienia, że zostanie przydzielony wystarczający czas w celu:

- 1) wykonania wszystkich działań weryfikacyjnych;
- 2) umożliwienia prowadzącemu instalację lub operatorowi statku powietrznego zajęcia się kwestiami zidentyfikowanymi przez jednostkę weryfikującą, jeżeli to konieczne;

- 3) umożliwienia opracowania i udostępnienia sprawozdania z weryfikacji przez prowadzącego instalację lub operatora statku powietrznego właściwemu organowi do 31 marca każdego roku, lub wcześniej, jeżeli jest to wymagane przez właściwy organ; oraz
- 4) opracowania i uzupełnienia wewnętrznej dokumentacji z weryfikacji, raportowania i przeglądu.

8.3.3.2 Analiza strategiczna

Analiza strategiczna daje jednostce weryfikującej podstawę do wykonania analizy ryzyka i przygotowania planu weryfikacji.

Jednostka weryfikująca powinna wymagać, aby prowadzący instalację lub operator statku powietrznego dostarczył informacji zdefiniowanych w AVR, art. 10 ust. 1 przed wykonaniem analizy strategicznej.

Analiza strategiczna powinna obejmować informacje zgodnie z AVR, art. 11, oraz następujące dane wejściowe:

- 1) system kontroli w instalacji lub u operatora statku powietrznego, który składa się z:
 - a. oceny ryzyka przeprowadzonej przez prowadzącego instalację lub operatora statku powietrznego w celu zidentyfikowania ryzyka nieodłącznego i ryzyka zawodności systemów kontroli wewnętrznej w działaniach przepływu danych, które mogą prowadzić do nieprawidłowości w rocznych raportach na temat wielkości emisji, raportach dotyczących danych podstawowych lub raportach dotyczących tonokilometrów, oraz niezgodności w odniesieniu do zatwierdzonego planu monitorowania lub planu metodyki monitorowania, pozwolenia, jeżeli ma to zastosowanie, oraz MRR lub FAR;
 - b. działań kontrolnych, które zmniejszają zidentyfikowane ryzyko, w tym zapewnienia jakości zastosowanego wyposażenia pomiarowego i technologii informatycznej, wewnętrznych przeglądów raportowanych danych, podzlecanych procesów, korekcji i działań korygujących oraz zapisów i dokumentacji.
- 2) w odniesieniu do lotnictwa – dostępność i złożoność dodatkowych procedur wymaganych w planie monitorowania zgodnie z MRR, załącznik 1(2);
- 3) wykorzystanie akredytowanych lub nieakredytowanych laboratoriów przy ustalaniu współczynników właściwych dla poszczególnych rodzajów działań zgodnie z MRR, art. 30;
- 4) istnienie środowiska kontroli i/lub systemu zarządzania środowiskowego/systemu audytowania zgodnie z EN ISO 14001/EMAS, EN ISO 9001 lub równoważnego systemu obejmującego stosowny system zarządzania danymi i zapisami dotyczącymi GHG;
- 5) środowisko organizacyjne, w tym struktura organizacji, która zarządza systemami operacyjnymi, konserwacji i ewidencjonowania danych, z których wywodzą się informacje dotyczące emisji i tonokilometrów;
- 6) wymagany próg istotności, który zostanie zastosowany;
- 7) dostępność informacji z baz danych, w tym z Eurocontrol, innych podobnych organizacji i od prowadzącego instalację, oraz potrzeba wizyt w obiektach w celu weryfikacji działań związanych ze zbieraniem i obróbką danych;
- 8) coroczne uaktualnienie analizy niepewności, jeżeli zastosowana jest metodyka rezerwowa zgodnie z MRR, art. 22, dla instalacji;
- 9) odnośnie do rocznej emisji z działalności lotniczej, wykorzystanie podejścia dla małych podmiotów uczestniczących w systemie zgodnie z MRR, art. 54.

Zaleca się, aby nie rozpoczynać procesu weryfikacji aż do chwili, kiedy jednostka weryfikująca uzyska i podda ewaluacji wystarczające stosowne informacje, na których oparta jest analiza strategiczna.

8.3.3.2.1 Wyniki i dokumentacja analizy strategicznej

Zaleca się, aby analiza strategiczna obejmowała wszystkie wyżej wymienione dane wejściowe, a następnie stosowała konwencjonalne narzędzia analizy strategicznej, takie jak ocena silnych/słabych stron, w celu zidentyfikowania kwestii i spostrzeżeń.

Wnioski z analizy strategicznej, w tym komentarz dotyczący wyżej wymienionych danych wejściowych, dostarczają informacji i efektywnych danych wejściowych do:

- 1) analizy ryzyka;
- 2) planu weryfikacji opracowywanego na koniec analizy ryzyka;
- 3) ustaleń i wniosków z weryfikacji, które znajdują się w sprawozdaniu z weryfikacji.

Wyniki analizy strategicznej i inne informacje zebrane podczas analizy strategicznej powinny być zapisane przez jednostkę weryfikującą w wewnętrznej dokumentacji z weryfikacji.

8.3.3.3 Analiza ryzyka

Jednostka weryfikująca powinna wykonać analizę ryzyka zgodnie z AVR, art. 12, zaleca się też uwzględnienie Wytycznych Komisji Europejskiej KGN II.2 Verifier's risk analysis.

8.3.3.3.1 Wyniki i dokumentacja analizy ryzyka

Ewaluacja związanego ryzyka powinna dostarczyć informacji i efektywnych danych wejściowych do:

- 1) planu weryfikacji opracowywanego na koniec analizy ryzyka;
- 2) oceny ryzyka wystąpienia nieprawidłowości lub niezgodności, oraz tego, czy jest prawdopodobne, że ryzyko to będzie miało istotny wpływ;
- 3) ustaleń i wniosków z weryfikacji, które znajdują się w sprawozdaniu z weryfikacji.

Wyniki analizy ryzyka i inne informacje zebrane podczas analizy ryzyka powinny być zapisane przez jednostkę weryfikującą w wewnętrznej dokumentacji z weryfikacji.

Dokumentacje analizy strategicznej i analizy ryzyka mogą być połączone.

8.3.3.4 Plan weryfikacji

W oparciu o analizę strategiczną i analizę ryzyka, jednostka weryfikująca powinna sporządzić plan weryfikacji; zaleca się, aby plan weryfikacji uwzględniał AVR, art. 13 oraz:

- 1) ocenę tego, czy granice instalacji lub operatora statku powietrznego (źródła emisji, strumienie materiałów wsadowych i przepływy materiałów) oraz systemy (ocena ryzyka i procedury dotyczące ryzyka) są poprawnie zdefiniowane w zatwierdzonym planie monitorowania i/lub planie metodyki monitorowania;
- 2) ocenę zgodności z zatwierdzonym planem monitorowania i/lub planem metodyki monitorowania;
- 3) specyficzne aspekty ciągłego monitorowania emisji, jeżeli ma to zastosowanie.

Załącznik B przedstawia czynniki wpływające na przygotowanie planu weryfikacji. W poniższych punktach przedstawiono bardziej szczegółowo dwa elementy planu weryfikacji.

8.3.3.5 Program weryfikacji

Program weryfikacji służy jako sposób monitorowania i zapisywania postępu i zakresu działań weryfikacyjnych.

8.3.3.6 Plan pobierania próbek danych

Plan pobierania próbek danych jest dokumentem wewnętrznym i częścią planu weryfikacji. Składa się z tego, co jest objęte weryfikacją: podejścia do pobierania próbek danych, a także danych poddawanych badaniom oraz badań do wykonania w celu oceny, czy dane w raporcie na temat wielkości emisji lub raporcie dotyczącym tonokilometrów, raporcie dotyczącym danych podstawowych, raporcie dotyczącym danych nowej instalacji lub raporcie rocznym dotyczącym poziomów działalności są wolne od istotnych nieprawidłowości. Opracowanie solidnego i właściwego podejścia do pobierania próbek danych jest kulminacją analizy strategicznej i analizy ryzyka. Podejście do pobierania próbek danych jest oparte na pobieraniu próbek z różnych obszarów i elementów działań prowadzonych przez indywidualną instalację, jej podinstalacje lub operatora statku powietrznego, zgodnie z:

- 1) priorytetami obszarów i danych zidentyfikowanymi w ramach analizy strategicznej i analizy ryzyka;
- 2) zbiorami danych oraz tym, jak są one powiązane z planem monitorowania lub planem metodyki monitorowania;
- 3) kluczowymi aspektami zgodności z zatwierdzonym planem monitorowania lub planem metodyki monitorowania;
- 4) optymalizacją zakresu i dogłębności pobierania próbek w celu dostarczenia racjonalnego zapewnienia;
- 5) dodatkowo w odniesieniu do działań operatora statku powietrznego – potencjalnymi zmianami w źródłach gazów cieplarnianych w okresie sprawozdawczym, np. statki powietrzne w leasingu, sprzedane lub nowe.

Racjonalne zapewnienie określa także dogłębność szczegółów, które weryfikator zawiera w swoim planie weryfikacji w celu oceny, czy raport na temat wielkości emisji, raport dotyczący danych podstawowych i poziomów działalności lub raport dotyczący tonokilometrów jest wolny od poważnych nieprawidłowości. Weryfikator wykorzystuje pobieranie próbek danych jako część szczegółowej weryfikacji i powinno to:

- 1) być reprezentatywne dla wszystkich danych w tym pierwotnych danych źródłowych;
- 2) obejmować poziome i/lub pionowe sprawdzanie danych wykonane przez weryfikatora;
- 3) uwzględniać zasady pobierania próbek w audytach przeprowadzonych w latach poprzednich w taki sposób, aby w okresie kilku cykli weryfikacji wszystkie strumienie danych, strumienie materiałów wsadowych lub źródła emisji, dane podstawowe i dane dotyczące działalności były objęte solidnymi badaniami; oraz
- 4) być uzasadnione i uszczegółowione w planie weryfikacji.

8.3.3.7 Wizyta na miejscu oraz ocena strumieni materiałów wsadowych i źródeł emisji

W odniesieniu do operatorów statku powietrznego, sprawdzenia kompletności powinny obejmować wykorzystanie danych dotyczących ruchu lotniczego, takich jak dane z Eurocontrol. Zaleca się uwzględnienie Wytycznych Komisji Europejskiej GD III i związanego Quick Guide for Small Emitters.

8.3.3.8 Dokumentacja planu weryfikacji

Plan weryfikacji, w tym modyfikacje i powody modyfikacji w planie weryfikacji, powinien być udokumentowany w wewnętrznej dokumentacji z weryfikacji, a następnie powinien być wykorzystany podczas analizy procesu.

8.4 Walidacja lub weryfikacja

Jednostka weryfikująca powinna wykonać następujące działania na etapie weryfikacji:

- 1) Analizę procesu (główna część weryfikacji);
- 2) Zakończenie weryfikacji oraz ustalenia.

Weryfikacja danych dotyczących emisji GHG i tonokilometrów nie obejmuje pojęcia nadzoru na bieżąco, stosowanego w certyfikacji systemów zarządzania.

Wytyczne dotyczące nakładu pracy na weryfikację wykonywaną co roku przez tę samą jednostkę weryfikującą i równowagi pomiędzy prostymi i złożonymi działaniami prowadzonymi przez instalacje lub operatorów statku powietrznego można znaleźć w Załączniku C. Należy zwrócić uwagę, że Załącznik C nie odnosi się do pobierania próbek pomiędzy instalacjami lub operatorami statku powietrznego, lecz do pobierania próbek działań prowadzonych przez instalację lub operatora statku powietrznego i jej/jego zbioru danych.

8.4.1 Analiza procesu (główna część weryfikacji)

Analiza procesu powinna być przeprowadzona zgodnie z AVR, art. od 14 do 20. Zaleca się uwzględnienie Wytycznych Komisji Europejskiej KGN II.3 Process analysis.

8.4.2 Wizyty na miejscu

Jeżeli nie zastosowano odstępienia lub nie mają zastosowania inne wymagania w AVR, art. 31 lub 32, weryfikacja powinna być wykonana na miejscu(-ach) w celu oceny systemów monitorowania, w tym działania urządzeń pomiarowych, przeprowadzenia rozmów i zebrania wystarczających informacji i dowodów zgodnie z AVR, art. 21. Zaleca się również uwzględnienie Wytycznych Komisji Europejskiej KGN II.5 Site visits during verification.

Ponieważ wszystkie instalacje lub operatorzy statku powietrznego muszą przedłożyć swoje zweryfikowane raporty na temat wielkości emisji gazów cieplarnianych lub raporty dotyczące tonokilometrów do 31 marca następnego roku lub wcześniej, jeżeli jest to wymagane przez właściwy organ, zaleca się, aby jednostka weryfikująca rozłożyła swoje prace weryfikacyjne w okresie rocznym dla uniknięcia presji na zakończenie weryfikacji i opracowanie sprawozdania z weryfikacji. Weryfikacja końcowych danych nie może być wykonana zanim nie będą dostępne wszystkie dane, co zazwyczaj ma miejsce począwszy od stycznia następnego roku. Weryfikację danych można jednak rozpocząć gdy tylko dostępne będą niektóre dane. Analiza strategiczna i analiza ryzyka dostarczają danych wejściowych do planowania weryfikacji i będą zamieszczone w planie weryfikacji.

Jednostka weryfikująca może dokonać wyboru między:

- 1) oceną oddzielnie i z wyprzedzeniem, czy zatwierdzony plan monitorowania lub plan metodyki monitorowania został poprawnie wdrożony przez instalację lub operatora statku powietrznego i jest aktualny, po której następuje oddzielna weryfikacja danych, w tym ocena danych obejmujących okres od początku roku do określonej daty, po czym dokonywane jest sprawdzenie po opracowaniu raportu na temat wielkości emisji lub raportu dotyczącego danych podstawowych do końca roku; lub
- 2) wykonaniem połączonej weryfikacji (w tym samym czasie weryfikacja wdrożenia planu monitorowania lub planu metodyki monitorowania i weryfikacja danych); lub
- 3) połączeniem w tym samym czasie weryfikacji raportu na temat wielkości emisji, raportu dotyczącego danych podstawowych i/lub raportu zawierającego dane dotyczące rocznej działalności.

Decyzja powinna być oparta na analizie ryzyka, w której uwzględnione są wyniki weryfikacji z ostatniego roku i aktualne informacje dotyczące działań instalacji lub operatora statku powietrznego.

8.4.3 Inne działania weryfikacyjne

Jednostka weryfikująca może zastosować kontrolę wrywkową w celu pobrania próbek poszczególnych zapisów i danych dotyczących emisji podczas określonych okresów działalności. Zaleca się, aby jednostka weryfikująca, prowadząc analizę procesu, zbierała zapisy będące częścią ścieżki audytowej obejmującej obiektywne dowody, w celu uzasadnienia ustaleń.

W odniesieniu do instalacji – dozwolone jest pobieranie próbek danych z zapisów dotyczących emisji z indywidualnych strumieni materiałów wsadowych i przepływów materiałów lub w granicach instalacji oraz zatwierdzonego planu monitorowania lub planu metodyki monitorowania. Wszystkie inne podejścia do pobierania próbek nie są rozszerzane na wszystkie dane z kilku instalacji, pozwoleń EU ETS lub obiektów. Wymagane jest przeprowadzenie oddzielnej weryfikacji zgodnie z każdym pozwoleniem EU ETS i związanym planem monitorowania lub planem metodyki monitorowania.

W odniesieniu do operatorów statku powietrznego – dozwolone jest pobieranie próbek danych z zapisów dotyczących emisji lub tonokilometrów z indywidualnych źródeł GHG w granicach działania operatora statku powietrznego oraz zatwierdzonego planu monitorowania. Wymagane jest przeprowadzenie oddzielnej weryfikacji zgodnie z każdym planem monitorowania.

Pobieranie próbek danych powinno być przeprowadzone zgodnie z AVR, art. 20. Zaleca się uwzględnienie także Wytycznych Komisji Europejskiej KGN II.4 Sampling.

Zaleca się, aby w drugim i kolejnych zleceniach weryfikacji uwzględnić ustalenia z poprzednich zleceń w celu zwiększenia lub zmniejszenia nakładu pracy na weryfikację poszczególnych źródeł, danych lub systemów; patrz Załącznik D.

Zaleca się, aby analiza procesu i wspierająca dokumentacja robocza zapewniła, że zidentyfikowane są wszelkie kwestie, które mogą mieć wpływ na:

- 1) próg istotności;
- 2) decyzję, że występują nieprawidłowości i niezgodności.

Jakiegokolwiek zidentyfikowane nieprawidłowości i niezgodności muszą być skorygowane przez prowadzącą instalację. Kwestie te muszą zostać zawarte w wewnętrznej dokumentacji z weryfikacji zgodnie z art. 27 AVR. Jeżeli nieprawidłowości i niezgodności nie zostaną skorygowane przed wydaniem sprawozdania z weryfikacji, muszą być zamieszczone w sprawozdaniu z weryfikacji.

8.4.4 Proces weryfikacji związany z zakresem 98

Wytyczne Komisji Europejskiej 4 „Verification of FAR Baseline Data Reports, Annual Activity Level Data and validation of Monitoring Methodology Plans” (EC GD4) zawierają wytyczne dotyczące weryfikacji związanych z przydziałem bezpłatnych uprawnień do emisji w oparciu o nową metodykę dla etapu 4 EU ETS (2021-2030), które będą obejmować:

- weryfikację raportu dotyczącego danych podstawowych krajowych środków wykonawczych (NIMs);
- weryfikację danych nowej instalacji;
- weryfikację danych dotyczących rocznej działalności.

Jednostka weryfikująca prowadząca takie działania weryfikacyjne musi być akredytowana w odniesieniu do zakresu 98 oraz w zakresie sektora(-ów) technicznego(-ych) związanego(-ych) z instalacją.

Proces weryfikacji od etapu poprzedzającego zawarcie umowy do wydania sprawozdania z weryfikacji przebiega w taki sam sposób, jaki wymagany jest w przypadku weryfikacji rocznych raportów na temat wielkości emisji. Jednostka weryfikująca powinna dostosować proces weryfikacji do wszystkich dodatkowych i odmiennych wymagań dotyczących weryfikacji związanych z przydziałem bezpłatnych uprawnień do emisji, określonych w EC GD4.

8.4.5 Zakończenie weryfikacji oraz ustalenia

W celu oceny, czy ryzyko weryfikacyjne jest na akceptowalnie niskim poziomie, aby uzyskać racjonalne zapewnienie, zaleca się, aby jednostka weryfikująca dokonała przeglądu analizy ryzyka dla potwierdzenia, czy alokacja nakładu pracy na weryfikację była odpowiednia, oraz

wyciągnięcia wniosków dotyczących wpływu, jaki alokacja może mieć na decyzję dotyczącą weryfikacji.

Analiza procesu jest zakończona wtedy, gdy wszystkie działania opisane w planie weryfikacji zostały wykonane, oraz gdy zweryfikowano zakończenie, skuteczność i adekwatność działań korygujących lub nowych informacji.

Jednostka weryfikująca, przygotowując wnioski, powinna spełnić wymagania dyrektywy EU ETS, załącznik V, punkt 11, oraz AVR, art. 27. Zaleca się, aby zostały uwzględnione również Wytyczne Komisji Europejskiej KGN II.6 Verification report.

8.4.6 Nieprawidłowości i niezgodności

Wyjaśnienia dotyczące tego, co stanowi poważną nieprawidłowość, a co stanowi niezgodność, znajdują się w Załączniku E oraz w Wytycznych Komisji Europejskiej EGD I, Rozdział 3 i KGN II.3 Process analysis.

Jednostka weryfikująca, raportując w procesie weryfikacji, powinna żądać, aby prowadzący instalację skorygował możliwe do usunięcia nieprawidłowości i niezgodności, oraz umożliwić mu dokonanie takiej korekcji. Zaleca się, aby zostało to zrobione tak szybko jak to jest możliwe, tak aby jednostka weryfikująca mogła dokonać przeglądu końcowych zmian przed terminem przedłożenia sprawozdania.

Nieprawidłowości i niezgodności, które zostaną rozwiązane do czasu wydania sprawozdania jednostki weryfikującej, najpóźniej przed terminem przedłożenia raportu na temat wielkości emisji, raportu dotyczącego danych podstawowych, raportu dotyczącego danych nowej instalacji, raportu rocznego dotyczącego poziomów działalności lub raportu dotyczącego tonokilometrów, powinny być zarejestrowane i udokumentowane w wewnętrznej dokumentacji z weryfikacji.

Jeżeli nieprawidłowości lub niezgodności nie mogą być lub nie zostaną skorygowane najpóźniej do czasu terminu przedłożenia raportu na temat wielkości emisji, raportu dotyczącego danych podstawowych, raportu dotyczącego danych nowej instalacji, raportu zawierającego dane dotyczące rocznej działalności lub raportu dotyczącego tonokilometrów, pod warunkiem nieprzekroczenia daty zamknięcia sprawozdania z weryfikacji, jednostka weryfikująca powinna ocenić, czy nieprawidłowości są istotne lub są niezgodnościami. Istotne nieprawidłowości lub niezgodności powinny prowadzić do wniosków z weryfikacji w sprawozdaniu z weryfikacji, że raport na temat wielkości emisji, raport dotyczący danych podstawowych, raport dotyczący danych nowej instalacji, raport zawierający dane dotyczące rocznej działalności lub raport dotyczący tonokilometrów nie jest zweryfikowany jako zadowolający; patrz AVR, art. 27 ust. 1 (b) - (e).

Uwaga: Jeżeli prowadzący instalację nie podjął działania, za sankcje odpowiedzialny jest właściwy organ, a nie weryfikator.

Zaleca się, aby weryfikator regularnie informował prowadzącego instalację o postępie w weryfikacji oraz potencjalnych istotnych nieprawidłowościach lub niezgodnościach, które mogą skutkować wnioskami, że raport nie jest zweryfikowany jako zadowolający.

8.4.7 Sprawozdawczość jednostki weryfikującej

Na koniec procesu weryfikacji, jednostka weryfikująca powinna przygotować:

- wewnętrzną dokumentację z weryfikacji (AVR, art. 26; Wytyczne Komisji Europejskiej EGD I AVR Explanatory Guidance, Załącznik II); oraz
- sprawozdanie z weryfikacji skierowane do prowadzącego instalację (AVR, art. 27; Wytyczne Komisji Europejskiej KGN II.6 Verification report oraz szablon opublikowany przez Komisję Europejską).

8.4.8 Sprawozdanie z weryfikacji

Zgodnie z załącznikiem V dyrektywy EU ETS oraz AVR, art. 27, raport na temat wielkości emisji, raport dotyczący danych podstawowych, raport dotyczący danych nowej instalacji, raport zawierający dane dotyczące rocznej działalności lub raport dotyczący tonokilometrów mogą być zweryfikowane jako zadowalające, jeżeli dane w tych raportach są wolne od istotnych nieprawidłowości.

8.5 Przegląd i wydanie oświadczenia walidacyjnego lub weryfikacyjnego

8.5.1 Proces przeglądu

Proces przeglądu spełnia cztery różne funkcje:

- 1) funkcja przeglądu (w celu szukania błędów technicznych lub pominięć oraz uzgodnienia uzyskanych wniosków, co wymaga specjalistycznej wiedzy technicznej, porównywalnej z tą posiadaną przez audytora wiodącego EU ETS odpowiedzialnego za końcowe sprawozdanie z weryfikacji);
- 2) końcowe sprawdzenie, że jednostka weryfikująca działała z należytą dbałością i jest świadoma swojego obowiązku zachowania staranności wobec klienta, w tym zapewnienie, że zakres czynności jest zgodny z działaniami instalacji lub operatora statku powietrznego, ustaleniami dotyczącymi nadzoru i wymaganiami dotyczącymi racjonalnego zapewnienia;
- 3) końcowe sprawdzenie w celu potwierdzenia, czy jednostka weryfikująca wykonała weryfikację zgodnie z odpowiednimi wymaganiami (dyrektywą EU ETS, AVR, MRR, FAR, przepisami krajowymi, wymaganiami wewnętrznymi, wymaganiami akredytacyjnymi); oraz
- 4) funkcja korekty (w celu skorygowania prostych błędów, pomyłek w liczbach, błędów typograficznych i przeoczeń, zapewnienia spójności pomiędzy raportem na temat wielkości emisji, raportem dotyczącym tonokilometrów, raportem dotyczącym danych podstawowych, raportem dotyczącym danych nowej instalacji, raportem zawierającym dane dotyczące rocznej działalności a sprawozdaniem z weryfikacji).

Zaleca się, aby przegląd w szczególności skupił się na następujących działaniach weryfikacyjnych:

- 1) Powołaniu audytora wiodącego i/lub zespołu EU ETS – w tym ewaluacji kompetencji;
- 2) Ocenie ryzyka biznesowego – w szczególności decyzji o akceptacji zlecenia i uzasadnieniu przydziału czasu;
- 3) Analizie strategicznej;
- 4) Analizie ryzyka;
- 5) Planie weryfikacji, w tym projekcie pobierania próbek danych, jeżeli to właściwe, wraz z uzasadnieniem;
- 6) Ocenie weryfikacyjnej (analizie procesu), w tym modyfikacjach działań weryfikacyjnych;
- 7) Skompletowaniu wewnętrznej dokumentacji z weryfikacji i sprawozdania z weryfikacji przy zapewnieniu ich wzajemnej zgodności, w tym ustaleń i wniosków z weryfikacji;
- 8) Jakichkolwiek kwestiach zgłoszonych przez jednostkę weryfikującą, w szczególności tych, które uniemożliwiają opracowanie zadowalającego sprawozdania z weryfikacji;
- 9) Zidentyfikowanych obszarach doskonalenia oraz działaniach podejmowanych w odpowiedzi na zalecenia;
- 10) Nieprawidłowościach i niezgodnościach, które zostały skorygowane przed terminem przedłożenia raportu na temat wielkości emisji, raportu dotyczącego tonokilometrów, raportu dotyczącego danych podstawowych, raportu dotyczącego danych nowej

instalacji lub raportu zawierającego dane dotyczące rocznej działalności (pod warunkiem nieprzekroczenia daty zamknięcia sprawozdania z weryfikacji) i zostały zarejestrowane w wewnętrznej dokumentacji z weryfikacji oraz nieprawidłowościach i niezgodnościach, które pozostają niezadowolone po terminie i zostały zapisane w sprawozdaniu z weryfikacji;

- 11) Przeglądzie wszystkich pozostałych nieskorygowanych nieprawidłowości i niezgodności oraz decyzji dotyczącej tego, czy mają one istotny wpływ na raportowane dane;
- 12) Uzasadnieniu decyzji o wydaniu sprawozdania z weryfikacji lub o przekazaniu wniosków z weryfikacji, że raport na temat wielkości emisji, raport dotyczący tonokilometrów, raport dotyczący danych podstawowych, raport dotyczący danych nowej instalacji lub raport zawierający dane dotyczące rocznej działalności jest zweryfikowany jako zadowolający, albo nie zweryfikowany z przyczyn określonych w AVR, art. 27.

8.5.2 Wprowadzenie wielkości emisji do rejestru

Zgodnie z art. 35 rozporządzenia ustanawiającego rejestr Unii, jednostka weryfikująca może wprowadzić i/lub zatwierdzić odpowiednie zapisy w rejestrze EU ETS dotyczące końcowych zweryfikowanych emisji GHG za dany okres i dla właściwych działań. Opcja wprowadzenia i/lub zatwierdzenia tych zapisów zależy od tego, jak jest to ustanowione przez właściwy organ i wdrożone do krajowego ustawodawstwa.

8.6 Zapisy

Informacje w wewnętrznej dokumentacji z weryfikacji powinny zawierać uzasadnienie jednostki weryfikującej odnośnie do decyzji, czy niezgodność lub nieprawidłowość ma istotny wpływ na zgłaszane dane czy nie, oraz, że proces weryfikacji został wykonany skutecznie. Wewnętrzna dokumentacja z weryfikacji powinna dostarczyć dowodów, na których oparte jest sprawozdanie z weryfikacji oraz podstawy do przekazania prowadzącemu instalację lub operatorowi statku powietrznego uwag dotyczących poprawy wyników prowadzącego instalację lub operatora statku powietrznego w zakresie monitorowania i raportowania emisji i tonokilometrów. Załącznik II do Wytycznych Komisji Europejskiej EGD I, AVR Explanatory Guidance, przedstawia opis tego, co zaleca się, aby stanowiło, jako minimum, część wewnętrznej dokumentacji z weryfikacji.

8.7 Fakty odkryte po wydaniu oświadczenia walidacyjnego lub weryfikacyjnego

Jeżeli sprawozdanie z weryfikacji wymaga korekty, z powodu faktów zidentyfikowanych po weryfikacji lub na żądanie właściwego organu, jednostka weryfikująca powinna wdrożyć procesy w celu wydania skorygowanego sprawozdania z weryfikacji.

9. ODWOŁANIA

Brak dodatkowych wymagań lub wytycznych.

10. SKARGI

Skargi dotyczące jednostki weryfikującej otrzymane przez krajową jednostkę akredytującą muszą być rozpatrywane zgodnie z AVR, art. 62.

11. WALIDACJE LUB WERYFIKACJE SPECJALNE

Brak dodatkowych wymagań lub wytycznych.

12. SYSTEM ZARZĄDZANIA

System zarządzania powinien zapewnić spełnienie specyficznych wymagań AVR (patrz również AVR, załącznik II). Podczas ustanawiania, utrzymywania i doskonalenia systemu

zarządzania zaleca się uwzględnienie Wytycznych Komisji Europejskiej.

Zaleca się, aby w odniesieniu do elementów ogólnego systemu zarządzania uznano za wystarczający poziom wdrożenia analogiczny z wymaganiami EN ISO/IEC 17021-1, rozdział 10.3.

Zaleca się, aby audyt wewnętrzny jednostki weryfikującej był zgodny z wytycznymi EN ISO 19011.

Jednostka weryfikująca powinna ustanowić procedury dostarczania informacji wymaganych w AVR, art. 77, krajowej jednostce akredytującej, która akredytowała jednostkę weryfikującą. Zaleca się, aby informacje były dostarczone z wykorzystaniem szablonów udostępnionych przez Komisję Europejską; patrz Wytyczne Komisji Europejskiej KGN II.10 Information exchange.

ZAŁĄCZNIK A – BEZSTRONNOŚĆ I NIEZALEŻNOŚĆ (NORMATYWNY)

Jednostka weryfikująca powinna zapewnić, że działania innych jednostek nie wpływają na poufność, obiektywność i bezstronność prowadzonej przez nią weryfikacji. Jednostka weryfikująca powinna unikać jakichkolwiek sytuacji, które mogłyby stanowić konflikt interesów w związku z działalnością innej jednostki.

Nie powinna dostarczać jakichkolwiek usług konsultacyjnych lub wsparcia technicznego w sytuacjach, w których zależność finansowa mogłaby zagrozić bezstronności działalności weryfikacyjnej.

Weryfikacja nie powinna być oferowana na rynku wraz z usługami konsultacyjnymi lub wsparciem technicznym. Jednostka oferująca konsultacje lub wsparcie techniczne nie powinna deklarować lub sugerować, że weryfikacja byłaby prostsza, łatwiejsza, szybsza lub tańsza, gdyby skorzystano z usług określonego weryfikatora. Działania jednostki weryfikującej nie powinny być oferowane na rynku w powiązaniu z działaniami organizacji dostarczającej konsultacje, usługi inżynierskie lub jakiegokolwiek wsparcie techniczne związane z GHG.

Cały personel weryfikacyjny, wewnętrzny lub zewnętrzny, lub członkowie komitetów, którzy mogliby wpływać na działania weryfikacyjne, powinni działać bezstronnie i nie powinni dopuścić, aby komercyjne, finansowe lub inne naciski zagroziły bezstronności. Jednostka weryfikująca powinna mieć formalne zasady i/lub warunki kontraktowe w celu zapewnienia, że każdy członek zespołu działa w sposób bezstronny. Jednostki weryfikujące powinny wykorzystać te informacje jako dane wejściowe do identyfikowania zagrożeń dla bezstronności spowodowanych działaniami takiego personelu lub przez organizacje, które go zatrudniają.

Załącznik B (informacyjny) do EN ISO 14065:2013 wskazuje potencjalne ryzyko i zabezpieczenia bezstronności. W ramach EU ETS, są one uwzględniane jako wytyczne mające ten sam status, jak wytyczne EA-6/03. Słowo „może³” stosowane w Załączniku B jest równoważne ze słowami „zaleca się⁴” w niniejszych wytycznych.

³ Przepis PCA: tłumaczenie angielskiego słowa „might”

⁴ Przepis PCA: tłumaczenie angielskiego słowa „should”

ZAŁĄCZNIK B – PLAN WERYFIKACJI – SZCZEGÓŁY (NORMATYWNY)

Tam, gdzie ma to zastosowanie, następujące trzy czynniki mają istotny wpływ na plan weryfikacji:

Skomputeryzowane systemy informacyjne:

Jeżeli weryfikacja danych dotyczących gazów cieplarnianych odbywa się w ramach komputerowego systemu informacyjnego, zaleca się, aby jednostka weryfikująca uwzględniła:

- 1) Ryzyko nieodłączne prowadzącego instalację związane z kompletnością, spójnością, wiarygodnością i dokładnością raportowanych danych wynikające z rzeczywistych lub potencjalnych awarii komputerowego systemu informacyjnego (np. awarie systemu komputerowego skutkujące brakiem zbierania danych z zautomatyzowanego wyposażenia monitorującego w czasie awarii).
- 2) Potencjalne błędy w kodzie oprogramowania lub skrypcie, które mogą prowadzić do nieprawidłowości lub istotnych nieprawidłowości w raportowanych danych (np. ręczne wprowadzanie funkcji do arkusza kalkulacyjnego, lub podstawowy błąd w kodzie programu wysokiego poziomu, który prowadzi do nieprawidłowej łącznej wartości lub nieprawidłowego współczynnika emisji/konwersji).
- 3) Błędy ludzkie w komputerowym systemie informacyjnym (np. nadpisanie w arkuszu kalkulacyjnym danych z ostatniego miesiąca przez dane z bieżącego miesiąca przed zrobieniem kopii zapasowej).
- 4) Jeżeli komputerowy system informacyjny ma oprogramowanie opracowane na zamówienie (niestandardowe), może być konieczne zapewnienie w zespole weryfikującym specjalistycznej wiedzy eksperckiej w dziedzinie technologii informatycznej/inżynierii oprogramowania.
- 5) Dominujące środowisko bezpieczeństwa informacji, w ramach którego zarządza się danymi – naruszenia bezpieczeństwa informacji mogą prowadzić do awarii lub zwiększonego ryzyka w zestawianiu, transferze, przetwarzaniu, analizie, sumowaniu (lub rozdzielaniu) i przechowywaniu raportowanych danych. Awarie bezpieczeństwa informacji mogą także być spowodowane niewłaściwymi procedurami tworzenia zapasowych kopii danych.
- 6) Właściwe stosowanie wzorów obliczeniowych i kontroli dostępu, możliwość odzyskania danych, planowanie ciągłości oraz bezpieczeństwo w zakresie technologii informatycznej.

Środowisko kontroli w instalacji lub u operatora statku powietrznego:

Zaleca się, aby jednostki weryfikujące uzyskały wystarczającą znajomość środowiska kontroli i systemu kontroli, aby ocenić świadomość i działania kierownictwa dotyczące wewnętrznych środków kontroli i ich ważności w generowaniu i raportowaniu informacji dotyczących emisji lub tonokilometrów, oraz zgodność z pozwoleniem, jeżeli ma to zastosowanie, i wymaganiami planu monitorowania.

Zaleca się, aby podczas planowania weryfikacji jednostki weryfikujące przeprowadziły rozmowy z kierownictwem, aby uzyskać wiedzę dotyczącą:

- 1) wykonanej przez prowadzącego instalację oceny ryzyka nieodłącznego i ryzyka związanego z zawodnością systemów kontroli wewnętrznej, nieprawidłowości w rocznym raporcie na temat wielkości emisji, raporcie dotyczącym danych podstawowych lub raporcie dotyczącym tonokilometrów oraz niezgodności w odniesieniu do zatwierdzonego planu monitorowania lub planu metodyki monitorowania i niezgodności z MRR lub FAR;
- 2) zarządzania systemem ewidencjonowania danych i systemem kontroli wewnętrznej oraz innych działań kontrolnych określonych w MRR i FAR oraz w zatwierdzonym

planie monitorowania lub planie metodyki monitorowania, które zostały wdrożone przez prowadzącego instalację lub operatora statku powietrznego w celu uwzględnienia ryzyka nieodłącznego i ryzyka związanego z zawodnością systemów kontroli wewnętrznej;

- 3) zrozumienia przez kierownictwo wdrożenia i utrzymania systemu ewidencjonowania danych i systemu kontroli wewnętrznej oraz innych działań kontrolnych, jak określono w MRR lub FAR i w zatwierdzonym planie monitorowania lub planie metodyki monitorowania, w celu zapobiegania występowaniu błędów, a także ich łatwiejszego wykrywania;
- 4) tego, czy kierownictwo wykryło jakiegokolwiek nieprawidłowości i niezgodności.

Wykorzystując odpowiednie techniki, takie jak zapytanie, obserwacja, inspekcja i procedury analityczne oraz wcześniejsze doświadczenie, weryfikator uzyskuje wystarczającą znajomość środowiska kontroli w instalacji lub u operatora statku powietrznego, aby opracować i wdrożyć plan weryfikacji. Jednostka weryfikująca uzyskuje wiedzę dotyczącą:

- struktury biznesowej;
- procesów operacyjnych;
- polityki i praktyki dotyczącej personelu;
- komunikowania informacji;
- komputerowych systemów informacyjnych;

instalacji lub operatora statku powietrznego.

Aby jednostka weryfikująca mogła opracować i wdrożyć plan weryfikacji zaleca się, aby знаła systemy kontroli w instalacji lub u operatora statku powietrznego oraz oceniła, czy systemy kontroli i związane działania określone w zatwierdzonym planie monitorowania lub planie metodyki monitorowania zostały wdrożone prawidłowo i dobrze funkcjonują w zakresie przepływu danych oraz generowania danych dotyczących emisji, danych podstawowych, danych nowej instalacji, danych dotyczących rocznej działalności lub danych dotyczących tonokilometrów.

Zaleca się, aby ani prowadzący instalację lub operator statku powietrznego, ani jednostka weryfikująca nie zakładali, że dostosowanie i wdrożenie takich systemów może automatycznie, w związku z zaletami tego typu systemów, zminimalizować różnorakie ryzyko związane z weryfikacją EU ETS. Jeżeli jednak instalacja lub operator statku powietrznego ma wdrożony system zarządzania środowiskowego według EN ISO 14001, EMAS lub równoważny system, może to ułatwić gromadzenie materiałów do weryfikacji w ramach EU ETS pod warunkiem, że system zarządzania uwzględnia wszystkie kwestie związane z danymi i systemem informacyjnym dla EU ETS. Dostosowanie i wdrożenie systemu zarządzania może pomóc w usprawnieniu i sformalizowaniu zarządzania, wdrażania i ciągłego doskonalenia działań wymaganych dla wspierania pozwoleń EU ETS, MRR lub FAR oraz innych dodatkowych wymagań EU ETS.

Jednostka weryfikująca powinna zająć się procedurami niezbędnymi w monitorowaniu i raportowaniu emisji gazów cieplarnianych oraz prawidłowym zastosowaniem tych procedur w instalacji lub u operatora statku powietrznego, jak określono w zatwierdzonym planie monitorowania. Ze względu na środowisko kontroli i system kontroli, plan weryfikacji powinien obejmować wymagania AVR, art. 13.

Zgodność wdrożenia zatwierdzonego planu monitorowania:

Weryfikator powinien sprawdzić i potwierdzić poprawne wdrożenie zatwierdzonego planu monitorowania i związanego pozwolenia EU ETS, jeżeli ma to zastosowanie, w tym poprawne zastosowanie metodyki monitorowania.

Dlatego zaleca się, aby jednostka weryfikująca zdefiniowała plan weryfikacji obejmujący:

- 1) arkusze kalkulacyjne i metody obliczeniowe dla zapewnienia, że są one dokładne i transparentne, oraz że są zgodne z metodyką zdefiniowaną w zatwierdzonym planie monitorowania;
- 2) źródło danych zewnętrznych takich jak współczynniki emisji i współczynniki utleniania dla zapewnienia, że są one poprawne i poprawnie stosowane;
- 3) rodzaje pomiarów, na których oparte jest gromadzenie danych, oraz czy przyrząd pomiarowy:
 - a. jest uwzględniony w zatwierdzonym planie monitorowania;
 - b. spełnia wymagania (w tym dotyczące niepewności) określone w zatwierdzonym planie monitorowania;
 - c. ma ważny status wzorcowania zgodnie z procedurami prowadzącego instalację lub operatora statku powietrznego dotyczącymi zapewnienia jakości wyposażenia pomiarowego i wykorzystywanej technologii informatycznej (jeżeli ma to zastosowanie). Jeżeli elementy wyposażenia pomiarowego nie mogą być wzorcowane, a alternatywne działania kontrolne zostały zatwierdzone przez właściwy organ i wyszczególnione w planie monitorowania, zaleca się, aby zostało to sprawdzone przez weryfikatora;
- 4) dokładność i odpowiedniość działań przetwarzania zastosowanych do przepływów danych pierwotnych przed ich umieszczeniem w pośrednich miejscach przechowywania i poddaniem przetwarzaniu w celu przedłożenia w raporcie na temat wielkości emisji i raporcie dotyczącym tonokilometrów;
- 5) jakiegokolwiek zmiany w zasadach konserwacji i wzorcowania wyposażenia, które mogą mieć istotny wpływ na raportowane dane i raporty dotyczące wielkości emisji, oraz czy mają one wpływ na zgodność z zatwierdzonym planem monitorowania;
- 6) dokumentację struktury prawnej i operacyjnej oraz granic instalacji lub operatora statku powietrznego, w tym kwestie własności, fuzje i nabycia, podzlecenie, dominujący nadzór kierownictwa (nad emisjami lub pochłanianiem gazów cieplarnianych) oraz wymagania wynikające z umowy i to, jak są one powiązane z zakresem zatwierdzonego planu monitorowania, raportowanymi danymi i raportami na temat wielkości emisji.

ZAŁĄCZNIK C – NAKŁAD PRACY NA POWTÓRNĄ WERYFIKACJĘ TEJ SAMEJ INSTALACJI (INFORMACYJNY)

Czy we wszystkich instalacjach lub u wszystkich operatorów statku powietrznego wykonywane są te same działania weryfikacyjne?

Każda instalacja i każdy operator statku powietrznego powinien monitorować emisje gazów cieplarnianych na podstawie zatwierzonego planu monitorowania lub planu metodyki monitorowania. Zatwierdzony plan monitorowania lub plan metodyki monitorowania jest specyficzny dla każdej instalacji lub każdego operatora statku powietrznego i w razie potrzeby powinien być korygowany w celu odzwierciedlenia zmieniających się okoliczności zgodnie z MRR, art. 14 lub FAR, art.9.

Aby stosunkowo proste instalacje lub nieskomplikowani operatorzy statku powietrznego nie byli poddawani nadmiernie rygorystycznemu planowi weryfikacji, do niniejszego dokumentu zostały włączone dwa postanowienia zabezpieczające:

- 1) Jednostka weryfikująca powinna sprawdzić, czy przy opracowywaniu raportu na temat wielkości emisji, raportu dotyczącego danych podstawowych lub raportu dotyczącego tonokilometrów został zastosowany zatwierdzony plan monitorowania lub plan metodyki monitorowania. Stosunkowo proste instalacje lub nieskomplikowani operatorzy statku powietrznego mają uproszczony plan monitorowania lub plan metodyki monitorowania w porównaniu ze złożonymi instalacjami lub operatorami statku powietrznego, co prowadzi do uproszczonego procesu weryfikacji.
- 2) Jednostka weryfikująca powinna ustanowić plan weryfikacji dla każdej instalacji lub każdego operatora statku powietrznego. Plan weryfikacji jest sporządzany na podstawie analizy strategicznej i analizy ryzyka. W ten sposób proces weryfikacji będzie odpowiadał specyficznym warunkom, które mają zastosowanie w danej instalacji lub dla danego operatora statku powietrznego, oraz będzie przeprowadzony w sposób efektywny i skuteczny.

Czy te same działania weryfikacyjne wykonuje się podczas powtórnej weryfikacji?

Procesy weryfikacji w tej samej instalacji lub u tego samego operatora statku powietrznego będą zmieniać się z roku na rok w zależności od takich czynników, jak:

- 1) Zmiany w zatwierdzonym planie monitorowania lub planie metodyki monitorowania;
- 2) Zmiany w instalacji lub dotyczące operatora statku powietrznego, związane ze źródłami emisji, przepływami materiałów, strumieniami materiałów wsadowych lub systemem zarządzania danymi. Może to obejmować zmiany dotyczące personelu;
- 3) Wzmocnienie lub osłabienie systemu zarządzania danymi i innych działań kontrolnych, które powinny zostać wdrożone zgodnie z MRR, art. 57 i 58 lub FAR, art. 8 i 11.
- 4) Ustalenia z poprzednich lat.

Aby uniknąć powielania pracy rok po roku, do niniejszego dokumentu włączono poniższe postanowienia. Mają one zastosowanie tylko wtedy, jeżeli ta sama jednostka weryfikująca przeprowadza ocenę weryfikacyjną w tej samej instalacji lub u tego samego operatora statku powietrznego w tym samym okresie rozliczeniowym.

- 1) Zaleca się, aby w kolejnym roku, zarówno w analizie strategicznej jak i analizie ryzyka, skupić się na zmianach i rozwoju. Będzie to zależec od zmian i ich wpływu. Może być konieczne powtórzenie pełnej analizy strategicznej i analizy ryzyka w przypadku nawarstwiania się zmian. Zaleca się, aby jednostka weryfikująca oceniła i uzasadniła, czy w dalszym ciągu mają zastosowanie analiza strategiczna i analiza ryzyka przeprowadzone w ostatnim roku, czy też będą konieczne zmiany na podstawie nowych okoliczności.
- 2) Jednostka weryfikująca ustanawia plan weryfikacji na każdy rok. Plan weryfikacji jest

sporządzany na podstawie zrewidowanej i zmienionej analizy strategicznej i analizy ryzyka. W ten sposób proces weryfikacji będzie odpowiadał specyficznym warunkom, które mają zastosowanie w danej instalacji lub dla danego operatora statku powietrznego, oraz będzie przeprowadzony w sposób efektywny i skuteczny.

- 3) Jednostka weryfikująca uwzględni udokumentowane dowody i procesy odnoszące się do:
 - a. wzmocnienia systemu zarządzania danymi i innych działań kontrolnych, które powinny zostać wdrożone zgodnie z MRR, art. 57 i 58 lub FAR, art. 11;
 - b. pozytywnych dowodów, że nie było zmian.

Wyżej opisane okoliczności mogą zmniejszyć wielkość próbki, a jeżeli to nastąpi zaleca się, aby jasno udokumentować powody dokonania tych zmian w celu ułatwienia przeprowadzenia przeglądu wewnętrznego i zewnętrznego.

Jakie jest postępowanie, jeżeli weryfikacja jest prowadzona przez nową jednostkę weryfikującą – przejęcie?

W przypadkach, w których umowa na przeprowadzenie weryfikacji zostaje przejęta podczas okresu rozliczeniowego, powyższe rozważania nie mają zastosowania. Zaleca się, aby nowa jednostka weryfikująca przeprowadziła weryfikację w taki sposób, jakby to była pierwsza weryfikacja.

ZAŁĄCZNIK D – CZYNNIKI UWZGLĘDNIANE W USTALANIU PRZYDZIAŁU CZASU I ZAKRESU POBIERANIA PRÓBEK DANYCH (NORMATYWNY)

Przy ustalaniu przydziału czasu na realizację zlecenia weryfikacji, jednostka weryfikująca powinna uwzględnić poniższe czynniki, w uzupełnieniu do czynników wymienionych w AVR, art. 9. Co najmniej te same czynniki powinny być wzięte pod uwagę przy ustalaniu zakresu pobierania próbek danych.

Powinny być uwzględnione co najmniej następujące czynniki:

- 1) złożoność działań instalacji lub operatora statku powietrznego;
- 2) zatwierdzony plan monitorowania lub plan metodyki monitorowania i jego złożoność;
- 3) rodzaje i liczba źródeł emisji gazów cieplarnianych i strumieni materiałów wsadowych;
- 4) liczba parametrów danych;
- 5) ilość wszystkich danych oraz ilość danych podlegających sprawdzeniu, w tym danych, które nie zostały przetworzone w celu wykorzystania (wraz ze źródłami danych);
- 6) dokładność procedur zarządzania i przechowywania danych, zasadność częstotliwości pobierania próbek, oraz czy utracono dane dotyczące emisji z powodu awarii lub wadliwego działania wyposażenia;
- 7) system ewidencjonowania danych i jego złożoność;
- 8) dokładność i kompletność działań gromadzenia i operowania danymi;
- 9) solidność działań kontrolnych stanowiących część systemu kontroli, które są wdrożone w celu łagodzenia ryzyka nieodłącznego i ryzyka związanego z zawodnością systemów kontroli wewnętrznej zidentyfikowanego w wyniku analizy ryzyka wykonanej przez prowadzącego instalację;
- 10) wielkość próbki przy uwzględnieniu istotności, racjonalnego zapewnienia, ryzyka nieodłącznego, ryzyka związanego z zawodnością systemów kontroli oraz ryzyka wykrycia;
- 11) kompetencje personelu weryfikatora oraz sposób, w jaki będą wykorzystane w zleceniu weryfikacji;
- 12) przejrzystość systemu kontroli oraz liczba sytuacji, w których ludzie muszą operować danymi;
- 13) kultura organizacyjna związana z zarządzaniem oraz przestrzeganie procedur wewnętrznych i ich korygowanie;
- 14) język mający zastosowanie w weryfikacji, potrzeba wykorzystania tłumacza;
- 15) walidacja interfejsów zarządzanych komputerowo i systemów związanych z danymi;
- 16) prowadzenie zapisów;
- 17) przegląd wewnętrzny i walidacja danych (sprawdzanie poziome i pionowe);
- 18) czy współczynniki obliczeniowe (współczynniki emisji, wartość opałowa, współczynnik utleniania, itd.) zostały ustalone przez prowadzącego instalację lub strony trzecie (dostawców, zewnętrzne akredytowane/nieakredytowane laboratoria), czy też zostały oparte na wartościach orientacyjnych.

W przypadku instalacji, powinny być wzięte pod uwagę następujące dodatkowe czynniki:

- 1) zastosowanie metody obliczeniowej lub metody pomiarowej (lub ich połączenia) do obliczenia emisji gazów cieplarnianych i/lub przepływów materiałów;
- 2) rodzaje i liczba źródeł emisji i/lub przepływów materiałów, w odniesieniu do których stosuje się metody ciągłego pomiaru;

- 3) sposób określenia ilości strumieni materiałów wsadowych (poprzez ocenę zmian w zapasach lub bezpośredni pomiar zużycia), własne pomiary prowadzącego instalację lub poleganie na danych dostawcy;
- 4) jeżeli instalacja stosuje metodykę rezerwową, ocena corocznej aktualizacji analizy niepewności, która jest częścią weryfikacji zgodnie z MRR, art. 22;
- 5) sposób, w jaki emisje EU ETS zostały określone poprzez ciągłe pomiary emisji, jeżeli ma to zastosowanie, w tym stosowne normy, zasada pomiaru i wykorzystane parametry;
- 6) zastosowanie EN 14181 i innych wymagań dotyczących wzorcowania w przypadku CEMS.

W przypadku działalności lotniczej, powinny być wzięte pod uwagę następujące dodatkowe czynniki:

- 1) kompletność źródeł emisji gazów cieplarnianych;
- 2) czy operator statku powietrznego ma jakiegokolwiek luki w danych;
- 3) kompletność danych dotyczących lotów, emisji, działalności i tonokilometrów;
- 4) złożoność danych dotyczących masy i wyważenia samolotu;
- 5) złożoność danych dotyczących zużycia paliwa i zakupionego paliwa;
- 6) dostępność zewnętrznych źródeł danych w celu wsparcia powyższych informacji.

ZAŁĄCZNIK E – NIEPRAWIDŁOWOŚCI I NIEZGODNOŚCI (INFORMACYJNY)

Nieprawidłowości i niezgodności

Nieprawidłowości odnoszą się do wszystkich informacji, które prowadzący instalację powinien przedłożyć w rocznym raporcie na temat emisji, a operator statku powietrznego w raporcie dotyczącym tonokilometrów.

Ponieważ niezgodności mogą mieć wpływ na sumaryczne wielkości w raportach, mogą częściowo pokrywać się z nieprawidłowościami bez względu na to, czy mają istotny wpływ. Niezgodność nie jest zależna od progu istotności.

Istotna nieprawidłowość istnieje co najmniej wtedy, gdy zostały przekroczone progi istotności zdefiniowane w AVR, art. 23.

Istotne nieprawidłowości nie są powiązane jedynie z progami istotności. W pewnych przypadkach nieprawidłowości poniżej progu istotności mogą być uważane za istotne, ponieważ mogą zmienić orzeczenie właściwego organu. W przypadkach, w których prowadzi to do systematycznego niedoszacowania emisji lub przeszacowania danych dotyczących tonokilometrów, nawet tak małe błędy mogą być uważane za istotne. Jeżeli prowadzący instalację lub operator statku powietrznego odmówi skorygowania wykrytych i możliwych do skorygowania błędów, jednostka weryfikująca powinna przedstawić wnioski z weryfikacji, że raport na temat wielkości emisji, raport dotyczący danych podstawowych, raport dotyczący danych nowej instalacji, raport zawierający dane dotyczące rocznej działalności lub raport dotyczący tonokilometrów nie jest zweryfikowany jako zadowolający; patrz AVR, art. 27.

Ocena tego, czy nieprawidłowość lub niezgodność ma istotne następstwa zależy od konkretnych okoliczności. Trudno jest z góry określić, co stanowi niezgodność, która wpływa na raportowane dane i prowadzi do istotnej nieprawidłowości.

W zależności od okoliczności, niezgodnością może być:

- 1) nieprawidłowe wzorcowanie/niewykonanie wzorcownia lub konserwacji, co może mieć wpływ na dane dotyczące emisji;
- 2) niewykonanie korekcji lub działań korygujących w sytuacji, gdy wyposażenie nie działa poprawnie;
- 3) nieprzeprowadzenie uaktualnienia analizy niepewności w odniesieniu do metodyki rezerwowej;
- 4) niezainstalowanie odpowiedniego przyrządu pomiarowego na czas;
- 5) niezastosowanie poprawnego wzoru obliczeniowego;
- 6) nieuwzględnienie źródeł, strumieni materiałów wsadowych oraz lotów;
- 7) nieskorzystanie z akredytowanego laboratorium, jak określono w zatwierdzonym planie monitorowania;
- 8) niereprezentatywne pobieranie próbek do analiz.

Czynniki, które mogą rozstrzygnąć o tym, czy nieprawidłowość lub niezgodność ma istotny wpływ:

- 1) nieprawidłowość przekracza próg istotności;
- 2) nieprawidłowości łącznie przekraczają próg istotności;
- 3) czy niezgodność lub nieprawidłowość może być usunięta. Jeżeli niezgodności i nieprawidłowości nie mogą być usunięte w krótkim czasie, lub w ogóle nie mogą być usunięte, jednostka weryfikująca może je uznać za niezgodność lub istotną nieprawidłowość zwłaszcza wtedy, gdy mają one wpływ na dane dotyczące emisji, dane podstawowe lub dane dotyczące tonokilometrów;

- 4) możliwość ponownego wystąpienia wraz z wpływem na raport na temat wielkości emisji, raport dotyczący danych podstawowych, raport zawierający dane dotyczące rocznej działalności lub dane dotyczące tonokilometrów;
- 5) czas trwania nieprawidłowości lub niezgodności: tj. niezgodność w procedurach zapewnienia i kontroli jakości nie została usunięta przez prowadzącego instalację przez kilka lat, dlatego stała się nieprawidłowością lub niezgodnością, która nie może być dłużej akceptowana przez jednostkę weryfikującą, ponieważ może, na przykład, wpływać na raport na temat wielkości emisji, raport dotyczący danych podstawowych, raport dotyczący danych nowej instalacji, raport zawierający dane dotyczące rocznej działalności lub dane dotyczące tonokilometrów.

Odpowiedzialność jednostki weryfikującej w odniesieniu do nieprawidłowości i niezgodności

Jednostka weryfikująca, weryfikując raport na temat wielkości emisji, raport dotyczący danych podstawowych, raport dotyczący danych nowej instalacji, raport zawierający dane dotyczące rocznej działalności lub raport dotyczący tonokilometrów, powinna uwzględnić zatwierdzony plan monitorowania lub plan metodyki monitorowania jako punkt początkowy, oraz powinna sprawdzić, czy wykonano działania, lub pominięto działania, w sprzeczności z zatwierdzonym planem monitorowania lub planem metodyki monitorowania.

Natomiast głównym zadaniem jednostki weryfikującej jest sprawdzenie, czy dane w raporcie na temat wielkości emisji, raporcie dotyczącym danych podstawowych, danych nowej instalacji, poziomów działalności lub tonokilometrów są prawidłowe. Wymaganie to jest podane w AVR, art. 7, zgodnie z którym celem weryfikacji jest zapewnienie, że dane dotyczące emisji lub działalności są monitorowane zgodnie z MRR lub FAR, oraz że będą raportowane wiarygodne i prawidłowe dane zgodnie z art. 14 ust. 3 dyrektywy EU ETS.

Zgodnie z AVR, jednostka weryfikująca ponosi następującą odpowiedzialność w odniesieniu do nieprawidłowości i niezgodności:

- 1) Jednostka weryfikująca powinna sprawdzać, czy dane w raportach zostały określone jako zgodne z pozwoleniem EU ETS, jeżeli ma to zastosowanie, oraz z zatwierdzonym planem monitorowania. Pominięcia, przypadki wprowadzenia w błąd i błędy w raportach powinny być uznane za nieprawidłowości. Jeżeli jednostka weryfikująca zidentyfikowała niezgodność z MRR lub FAR, musi to być zamieszczone w sprawozdaniu z weryfikacji.
- 2) Jednostka weryfikująca powinna ustalić nieprawidłowości i niezgodności poprzez ocenę tego, czy wdrożony został plan monitorowania lub plan metodyki monitorowania wspierający ustalanie niezgodności, oraz powinna sprawdzić, czy plan monitorowania lub plan metodyki monitorowania jest uaktualniony. Może to dotyczyć, na przykład:
 - a. niewdrożenia procedur dla określonych działań kontrolnych (np. procedury zlecone na zewnątrz);
 - b. niewywzorcowania wyposażenia pomiarowego;
- 3) Jednostka weryfikująca powinna sprawdzić, czy wykonano działania, lub pominięto działania, w sprzeczności z zatwierdzonym planem monitorowania lub planem metodyki monitorowania oraz powinna zidentyfikować takie przypadki jako niezgodności bez względu na to, czy mają istotny wpływ. Może to dotyczyć na przykład:
 - a. braku zgodności metodyki monitorowania zastosowanej przez prowadzącego instalację z zatwierdzoną metodyką monitorowania określoną w planie monitorowania lub planie metodyki monitorowania;
 - b. nieprawidłowego wdrożenia określonych działań kontrolnych.
- 4) Jeżeli jednostka weryfikująca stwierdzi, że sytuacja nie jest zgodna z MRR lub FAR i nie została opisana w zatwierdzonym planie monitorowania lub planie metodyki

monitorowania, prowadzący instalację musi zostać poinformowany i otrzymać zalecenie, aby doprowadzić ją do stanu zgodności z MRR lub FAR. Może to być przeprowadzone przez skierowanie prowadzącego instalację do właściwego organu i dostarczenie mu informacji, na podstawie której prowadzący instalację może podjąć działania w celu poprawy przyszłego monitorowania i raportowania danych na temat wielkości emisji, danych podstawowych, danych dotyczących nowej instalacji, rocznej działalności lub tonokilometrów. Jakakolwiek niezgodność z MRR lub FAR zidentyfikowana przez jednostkę weryfikującą musi być zawarta w sprawozdaniu z weryfikacji. Ponadto wymaga się, aby jednostka weryfikująca przekazała zalecenia w sytuacji, gdy zidentyfikowała obszary do doskonalenia zgodnie z art. 30 AVR. Przykłady takich zaleceń dotyczą:

- a. uaktualnienia planu monitorowania w wyniku ewentualnej poprawy zatwierdzonego poziomu dokładności;
- b. zwiększonej częstotliwości wzorcowania wyposażenia pomiarowego.

ZAŁĄCZNIK F – PODEJŚCIE DO ZAPEWNIENIA POKRYCIA ZAKRESU W PRAKTYKACH OBSERWACJI I PRZEGLĄDU ZAPISÓW PODCZAS OCENY JEDNOSTEK WERYFIKUJĄCYCH EU ETS (NORMATYWNY)

Wprowadzenie

Celem niniejszego załącznika jest wspieranie zharmonizowanego i spójnego podejścia krajowych jednostek akredytujących do wyboru weryfikacji na potrzeby obserwacji i przeglądu zapisów w całym cyklu akredytacji.

Podejście to oparte jest na AVR, art. 48, 50 i 51 oraz EN ISO/IEC 17011:2017, rozdziały 7.4, 7.6, 7.9 i 7.10.

Definicje

Cykl akredytacji:

Zgodnie z EN ISO/IEC 17011:2017, rozdział 7.9.1, cykl akredytacji powinien się rozpoczynać w dniu lub po dacie podjęcia decyzji o udzieleniu akredytacji początkowej lub decyzji po ponownej ocenie i nie powinien być dłuższy niż pięć lat. (Uwaga: Zgodnie z AVR, art. 50, NAB powinna przeprowadzać coroczny nadzór każdego weryfikatora, któremu wydała certyfikat akredytacji.)

Klaster:

Połączenie rodzajów działań (patrz AVR, załącznik I), w przypadku których obowiązują podobne wymagania dotyczące kompetencji. Klasy zostały szerzej opisane w części „Podział zakresu akredytacji na klasy”.

Ocena kompetencji:

Działanie prowadzone przez NAB w siedzibie jednostki weryfikującej (lub zdalnie, jeśli jest to właściwe), w ramach którego dokonuje się przeglądu i oceny kompetencji, np. poprzez przegląd zapisów z ewaluacji kompetencji lub rozmowy z zaangażowanym personelem.

Przegląd zapisów:

Działanie prowadzone przez NAB w siedzibie jednostki weryfikującej (lub zdalnie, jeśli jest to właściwe), w ramach którego dokonuje się przeglądu i oceny zapisów i dokumentów związanych z określoną działalnością weryfikacyjną, w tym zapisów dotyczących kompetencji audytora wiodącego, audytora, eksperta lub niezależnego recenzenta. Zaleca się, aby przegląd zapisów obejmował kompleksowy przegląd całej dokumentacji wewnętrznej.

Obserwacja:

Działanie prowadzone przez NAB w celu obserwacji – bez ingerencji – weryfikatora wykonującego weryfikację raportów na temat wielkości emisji, raportów dotyczących danych podstawowych, raportów dotyczących danych nowej instalacji, raportów zawierających dane dotyczące rocznej działalności i/lub raportów dotyczących tonokilometrów u prowadzącego instalację lub operatora statku powietrznego. Obserwacja może obejmować inne działania prowadzone w siedzibie jednostki weryfikującej, takie jak rozmowy z personelem w celu wyjaśnienia, w jaki sposób przeprowadzono weryfikację, oraz przegląd zapisów z weryfikacji.

Postanowienia ogólne

Krajowa jednostka akredytująca powinna ustanowić procedury dotyczące sposobu zapewnienia objęcia rodzajów działań mieszczących się w zakresie akredytacji obserwacją i przeglądem zapisów. Obserwacją należy objąć wyniki i kompetencje reprezentatywnej liczby personelu jednostki weryfikującej. W tym celu NAB powinna ustanowić program oceny dla każdej nowej jednostki wnioskującej o akredytację i każdej akredytowanej jednostki weryfikującej.

Program oceny powinien się opierać na ocenie ryzyka zgodnie z EN ISO/IEC 17011, rozdział 7.9.3, i powinien uwzględniać co najmniej jedną obserwację w każdym zdefiniowanym klastrze

(patrz część dotycząca podziału zakresu akredytacji na klastry) objętym zakresem akredytacji jednostki weryfikującej w ramach jednego cyklu akredytacji. Wybór i przegląd zapisów z weryfikacji powinien uzupełniać obserwację dla zapewnienia, że w danym cyklu akredytacji uwzględnione zostaną wszystkie mieszczące się w zakresie rodzaje działań. NAB może rozszerzyć lub zintensyfikować obserwację i/lub przegląd zapisów ponad zdefiniowany klaster, w przypadku gdy działania weryfikacyjne w ramach jednego lub większej liczby rodzajów działań mają istotne znaczenie w odniesieniu do złożoności, kompetencji i/lub skali/zakresu emisji.

Jeżeli NAB nie postępuje zgodnie z tą zasadą, powinna uzasadnić i udokumentować swoją decyzję w tej sprawie.

Może zaistnieć konieczność przeprowadzenia obserwacji w drugiej połowie roku sprawozdawczego, ponieważ niektóre instalacje mają określone ograniczenia dostępu, np. w związku z lokalizacją na morzu lub ze względu na wielkość i złożoność instalacji (patrz również 8.4.2).

Program oceny – kryteria dotyczące obserwacji i przeglądu zapisów

Dla każdej jednostki weryfikującej należy opracować program oceny w celu zapewnienia obserwacji i przeglądu zapisów dotyczących reprezentatywnej próbki zakresu akredytacji i personelu jednostki weryfikującej.

Zaleca się, aby przy ustalaniu programu oceny zostały wzięte pod uwagę co najmniej następujące elementy:

- Doświadczenie jednostki weryfikującej w zakresie EU ETS;
- Dojrzałość systemu zarządzania jednostki weryfikującej;
- Rodzaje działań objęte zakresem akredytacji;
- Liczba biur/oddziałów jednostki weryfikującej;
- Liczba instalacji/operatorów statku powietrznego podlegających weryfikacji (liczba klientów/weryfikowanych raportów);
- Liczba audytorów wiodących, audytorów, recenzentów i ekspertów jednostki weryfikującej;
- Poziom działalności weryfikacyjnej w innych państwach członkowskich;
- Złożoność i skala emisji instalacji/operatorów statku powietrznego (struktura klientów, np. podmioty o niskim, średnim lub wysokim poziomie emisji oraz mniejsza lub większa liczba źródeł emisji; duży lub mały obiekt fizyczny);
- Użycie przez prowadzącego instalację metodyki opartej na pomiarach – CEMS;
- Informacje zwrotne od właściwego organu.

Ocena początkowa

W przypadku oceny początkowej zaleca się, aby przed udzieleniem akredytacji NAB wykonała co najmniej jedną obserwację w każdym zdefiniowanym klastrze oraz przegląd zapisów w każdym objętym wnioskowanym zakresem rodzaju działań. Jeżeli warunki te nie mogą być spełnione dla każdego wnioskowanego rodzaju działalności, np. dlatego, że jednostka weryfikująca nie ma jeszcze żadnych klientów, NAB może podjąć decyzję o udzieleniu akredytacji po przeprowadzeniu oceny dokumentacji, bez obserwacji i przeglądu(-ów) zapisów, ale z uwzględnieniem oceny kompetencji, pod następującymi dodatkowymi warunkami:

- jednostka weryfikująca jest zobowiązana do powiadamiania NAB o wszystkich działaniach weryfikacyjnych z odpowiednim wyprzedzeniem, tak aby NAB mogła przeprowadzić obserwację pierwszego (lub jednego z pierwszych) działania

weryfikacyjnego jednostki weryfikującej dla każdego klastra oraz wykonać przegląd zapisów dla pozostałych wnioskowanych rodzajów działań,

- niezgodności stwierdzone podczas pierwszej obserwacji mogą być powodem rozpoczęcia przez NAB procesu zawieszenia lub cofnięcia akredytacji.

Weryfikacja raportów dotyczących danych podstawowych, raportów dotyczących danych nowej instalacji i raportów zawierających dane dotyczące rocznej działalności wymaga akredytacji, w tym obserwacji, w rodzaju działań 98.

Nadzór

Obserwacje podczas cyklu akredytacji powinny objąć co najmniej klastry ujęte w zakresie akredytacji. Zaleca się, aby liczba i przydział obserwacji wynikały z programu oceny.

Podczas oceny dokumentacji w siedzibie jednostki weryfikującej, NAB powinna wykonać co najmniej jeden przegląd zapisów dla każdego rodzaju działań objętego zakresem akredytacji w trakcie cyklu akredytacji.

Należy przeprowadzać co najmniej jeden przegląd zapisów rocznie dla rodzaju działań 1a lub 1b, jeżeli wchodzi on w zakres akredytacji.

Jeżeli ma to zastosowanie, instalacje używające CEMS powinny zostać objęte programem obserwacji co najmniej raz w cyklu akredytacji.

Ponowna ocena

Podczas ponownej oceny należy potwierdzić, że w cyklu akredytacji obserwacją zostały objęte wszystkie klastry w akredytowanym zakresie, a wszystkie rodzaje działań zostały ocenione poprzez przegląd zapisów.

Należy przeprowadzić co najmniej jedną obserwację w jednym z technicznych rodzajów działań 1-12. Określenie liczby i rodzaju obserwacji na miejscu podczas ponownej oceny powinno się opierać na wynikach obserwacji w cyklu akredytacji oraz czynnikach, które należy wziąć pod uwagę przy planowaniu i wyborze zapisów do przeglądu i obserwacji – patrz powyżej.

Przy planowaniu ponownej oceny należy uwzględnić wymagania AVR, art. 15 ust. 2.

Rozszerzenie zakresu akredytacji

Oprócz innych regularnych tematów oceny, w przypadku rozszerzenia zakresu akredytacji o nowy rodzaj działań należy udokumentować kompetencje jednostki weryfikującej, a NAB powinna przeprowadzić co najmniej jeden przegląd zapisów. Jeżeli rodzaj działań, o który rozszerzany jest zakres akredytacji jest częścią nowego klastra, należy przeprowadzić obserwację.

Jeżeli obserwacja lub przegląd zapisów nie są możliwe, postanowienia przedstawione w części „Ocena początkowa” stosuje się w analogiczny sposób.

Brak działalności objętej zakresem akredytacji

Weryfikatorzy powinni być w stanie wykazać kompetencje dla wszystkich rodzajów działań objętych ich zakresem akredytacji. W przypadku, gdy w danym rodzaju działań nie przeprowadzono żadnej weryfikacji, NAB powinna podjąć decyzję o zawieszeniu, cofnięciu lub nieudzieleniu akredytacji dla tego rodzaju działań najpóźniej podczas ponownej oceny, chyba że weryfikator jest w stanie wykazać ciągle stosowane kompetencje w równoważny sposób (np. poprzez powiązaną akredytację o podobnym zakresie).

Klastry rodzajów działań (AVR, załącznik I)

Klastry rodzajów i podgrup działań używane przy wyborze dla celów obserwacji i przeglądu zapisów

Klaster	Rodzaje działań	Zakres akredytacji / podgrupy
---------	-----------------	-------------------------------

A	1a, 1b, 7	<ul style="list-style-type: none"> - Spalanie paliw w instalacjach, jeśli używa się tylko znormalizowanych paliw handlowych zdefiniowanych w rozporządzeniu (UE) nr 2018/2066 lub jeśli w instalacjach kategorii A lub B używa się gazu ziemnego - Spalanie paliw w instalacjach, bez ograniczeń - Produkcja pulpy drzewnej lub innych materiałów włóknistych - Produkcja papieru lub tektury
B	6	<ul style="list-style-type: none"> - Produkcja klinkieru cementowego - Produkcja wapna lub kalcynacja dolomitu bądź magnezytu - Produkcja szkła, w tym włókna szklanego - Produkcja wyrobów ceramicznych przez wypalanie - Produkcja materiałów izolacyjnych z wełny mineralnej - Osuszanie lub kalcynacja gipsu bądź produkcja płyt gipsowo-kartonowych i innych wyrobów gipsowych
C	2, 8	<ul style="list-style-type: none"> - Rafinowanie olejów mineralnych - Produkcja sadzy - Produkcja amoniaku - Produkcja chemikaliów organicznych luzem poprzez krakowanie, reformowanie, częściowe lub pełne utlenianie albo przez podobne procesy - Produkcja wodoru (H₂) i gazu do syntezy poprzez reformowanie lub częściowe utlenianie - Produkcja węglanu sodowego (Na₂CO₃) oraz wodorowęglanu sodu (NaHCO₃)
D	3, 4, 5	<ul style="list-style-type: none"> - Produkcja koksu - Instalacje prażenia lub spiekania rud metali (łącznie z rudą siarczkową), w tym grudkowania - Produkcja surówki odlewniczej lub stali (wytop pierwotny lub wtórny), w tym odlewanie ciągłe - Produkcja lub obróbka metali żelaznych (w tym stopów żelaznych) - Produkcja wtórnego aluminium - Produkcja lub obróbka metali nieżelaznych, w tym produkcja stopów - Produkcja pierwotnego aluminium (emisje CO₂ i PFC)
E	9	<ul style="list-style-type: none"> - Produkcja kwasu azotowego (emisje CO₂ i N₂O) - Produkcja kwasu adypinowego (emisje CO₂ i N₂O) - Produkcja gliksalu i kwasu gliksalowego (emisje CO₂ i N₂O)
F	10, 11	<ul style="list-style-type: none"> - Wychwytywanie gazów cieplarnianych z instalacji objętych dyrektywą 2003/87/WE do celów transportu i geologicznego składowania na składowisku dopuszczonym na mocy dyrektywy 2009/31/WE - Transport gazów cieplarnianych rurociągami w celu geologicznego składowania na składowisku dopuszczonym na mocy dyrektywy 2009/31/WE - Geologiczne składowanie gazów cieplarnianych na składowisku dopuszczonym na mocy dyrektywy 2009/31/WE
G	12	Lotnictwo (dane dotyczące emisji i tonokilometrów)
H	98	Inne działania zgodnie z art. 10a dyrektywy 2003/87/WE
I	99	Inne działania, włączone przez państwo członkowskie na mocy art. 24 dyrektywy 2003/87/WE, określone szczegółowo w certyfikacie akredytacji (Decyzja o obserwacji lub przeglądzie zapisów podejmowana indywidualnie dla każdego przypadku)

ZAŁĄCZNIK G – DOKUMENTY POWOŁANE (INFORMACYJNY)

PN-EN ISO 14065:2013 (ISO 14065:2013) Gazy cieplarniane – Wymagania dla jednostek prowadzących walidację i weryfikację dotyczącą gazów cieplarnianych do wykorzystania w akredytacji lub innych formach uznawania

ISO 14066:2011 Greenhouse gases – Competence requirements for greenhouse gas validation teams and verification teams

IAF MD 6:2014 Dokument obowiązkowy IAF dotyczący stosowania normy ISO 14065:2013

PN-EN ISO/IEC 17021-1:2015 – Ocena zgodności – Wymagania dla jednostek prowadzących audyty i certyfikację systemów zarządzania

PN-EN ISO 9001:2015 Systemy zarządzania jakością – Wymagania (ISO 9001:2015)

PN-EN ISO 14001:2015 Systemy zarządzania środowiskowego – Wymagania i wytyczne stosowania (ISO 14001:2015)

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) NR 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS)

PN-EN ISO 19011:2012 Wytyczne dotyczące auditowania systemów zarządzania (ISO 19011:2011)

PN-EN 14181:2015 Emisja ze źródeł stacjonarnych – Zapewnienie jakości automatycznych systemów pomiarowych (wersja angielska)

PN-EN ISO 14956:2006 Jakość powietrza – Ocena przydatności procedury pomiarowej przez odniesienie do wymaganej niepewności pomiaru

PN-EN ISO/IEC 17011:2018 Ocena zgodności – Wymagania dla jednostek akredytujących prowadzących akredytację jednostek oceniających zgodność

AVR – Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2018/2067 z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie weryfikacji danych oraz akredytacji weryfikatorów na podstawie dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady

MRR – Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2018/2066 z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie monitorowania i raportowania w zakresie emisji gazów cieplarnianych na podstawie dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz zmieniające rozporządzenie Komisji (UE) nr 601/2012

FAR – Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/331 z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie ustanowienia przejściowych zasad dotyczących zharmonizowanego przydziału bezpłatnych uprawnień do emisji w całej Unii na podstawie art. 10a dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady

Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2019/1842 z dnia 31 października 2019 r. ustanawiające zasady stosowania dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do dalszych ustaleń dotyczących dostosowań przydziału bezpłatnych uprawnień do emisji ze względu na zmiany w poziomie działalności

Aktualne **wytyczne** opracowane przez Komisję Europejską są dostępne na stronie internetowej Dyrekcji Generalnej ds. Działań w dziedzinie Klimatu (DG CLIMA):

https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/monitoring_#tab-0-1

EGD I AVR Explanatory Guidance

MRR 1 General guidance for installations

GD III Aviation verification guidance

GD IV Verification of Baseline Data Reports

Key Guidance Notes (KGN):

KGN II.1 Scope of verification

KGN II.2 Verifiers risk analysis

KGN II.3 Process analysis

KGN II.4 Sampling

KGN II.5 Site visits during verification

KGN II.6 Verification report

KGN II.7 Competence of verifiers

KGN II.8 Relation AVR and EN ISO 14065

KGN II.9 Relation AVR and EN ISO/IEC 17011

KGN II.10 Information exchange

KGN II.12 Time Allocation